

1881.

Pris: 1 krona.

ILLUSTRERAD

NISSE-KALENDER

FÖR

1881.

STOCKHOLM,
ASSOCIATIONS-BOKTRYCKERIET,
1881.
Printed in Sweden

Till Publiken!

Julen nalkas; ljus man tänder,
lackar »klappar» i hvar vrå —
då är ock för vår kalender
tid att ut i verlden gå.

Och han kommer — vill jag lofva —
glad och fryntlig liksom förr,
hoppfull att för Nisses gåfva
står på gafvel hvarje dörr.

Hvad han lofvat, vill han hålla
— för hvar strejk har han gått fri —
»gubbar» helan rad framtrolla,
som Arbré och Sidonie!

Till volymen är han frodig,
ty han svältkonst aldrig dref,
blir ej heller gammalmodig,
såsom högvaktstrumman blef.

Muntra visor hörs han qväda,
bär ej prägel af paskill; —
ty på sådant får man leda,
när som Husberg-Smith slå till.

Politik han föga dryftar,
fast han fri sitt tal för ut;
icke med ett ord han syftar
på hr Nyströms »institut».

Glädjen blott han är på spåret,
skämt och festers bäste vän:
ack, den främsta under året,
den var dock »förmälningen»!

Julfrid för han så till salen,
som till stugan täckt med torf;
önskar alla fyld pokalen,
skinka, gröt — men ingen . . . korf!

F. H.

Turkiska Musiken.

Anteckningar och hörsägner om ett förgånget studentlif.

Af

Skinfaxe.

På hvarje år den 4 December det högt lysande Par Brikoll i Stockholm samlas till Barbaras fest, falla de hundratals glädjeblossens förenade skimmer öfver sällskapets stora silfverbål, der den på en upphöjd plats midt i salen står omgifven af sällskapets öfriga klenoder. Bland alla dessa klenoder, dyrbara pokaler, dryckeshorn, muggar, polkar och glas, alla dyrbara genom vid desamma fästade minnen, höjer sig en väldig stånka af enträ, försedd, utom med de vanliga tunnbanden, med ett bredt silfverband, hvarå står inristadt:

Si nobis potare satis me tangere noli
Semper enim malo plena quiete frui. *)

Stånkan har tillhört det på sin tid ryktbara Upsala-sällskapet *Turkiska musiken* och är till Par Brikoll d. 5 December 1868 förärad af en af musikanterne sjelfve, assistenten m. m. Sv. Abr. Abrahamson.

---

*) Om du ej vill dricka nog, så låt då bli att mig röra,
Ty hellre alltid jag vill njuta af fullelig ro.

I August Blanches arbeten — denna i närvarande tid måhända populäraste läsning inom alla samhällsklasser — talas på ett par, tre ställen om Turkiska musiken, hvilket sällskap under Blanches första studentår i Upsala tyckes spelat så att säga första fiolen inom den tidens glada studentcharivari. Om Kalle Utter, den präktige pojken, heter det (Hyrkuskens berättelser, s. 160), att »han egnade sig helt och hållet åt det yttre af studentlifvet, d. v. s. piskade upp gesäller och slog sönder fågelbönder, sjöng andra bas i studentsången och handterade de största grytlocken i den s. k. Turkiska musiken»; Kalles far, den hedervärde tunnbindaremästaren vid Surbrunnsgatan, hedrades vid sitt besök i Upsala (s. 161) »med en serenad af Turkiska musiken»; äfven i berättelsen »Det bästa hufvudet på sin tid» (En prestmans anteckningar, s. 133) nämnes denna musik.

Vi hafva trott, att det möjligen skulle intressera våra dagars glada ungdom, ej minst gossarne i Upsala, att höra något om detta Upsala-sällskap, och vi meddela derför här några data — anteckningar och hörsagor — om Turkiska musiken och dess medlemmar, desse Juvenalernes och Gluntarnes mera burleske, mindre estetiskt-evdaimonistiske, men lika lefnadsfriske och lika musikaliske föregångare inom det ungdomsjublande lifvet vid Fyris' stränder.

Turkiska musiken florerade och grasserade i Upsala i slutet af 1820- och början af 1830-talet. Dess ursprungliga namn var S:t Hilarii-orden. Den senare antagna benämningen Turkiska musiken betecknade — heter det i en af sällskapets skrifter, hvarom närmare här nedan — »samtlige brödernes fallenhet för musik samt deras förening till ett musikaliskt sällskap. Den turkiska vokal- och instrumentalmusiken bestod af en flöjt, en violin, en guitarr, ett waldhorn och en fagott tillika med

en prima- och en bas-röst.» Sedermera tillkommo klarinett, violoncell och triangel, likasom »med sällskapets växande rykte ock växte mångas önskan att såsom ledamöter med det samma införlifvas», så att den äldsta personalen, de egentlige stiftarne — de muntre bröderne *Buller* och *Bång, Sancho, Gråskepparen, Dagg, Lille gubben, Haij Baba* och *D'Allot* — snart sågo sig omgifna af ännu flere likstämde och jemnspelte.

Men vid sidan af de regelmässiga musikaliska öfningarna idkade ock de turkiske musikanterne en annan, som gjorde dem mest beryktade. Det var den barbariska olåt, som uppkom genom prestationer på gongong, eldgafflar, grytlock, portnycklar, hvisselpipor o. d. instrument, och med denna »musik» var det ofta som turkarne läto höra sig på Upsala gator nattetid, till stor glädje och ljuflig ro, naturligtvis, för borgarne och andra fredliga och tysta personer. Detta råa, bullersamma lefverne skulle dock ej ens på den tiden i Upsala hafva tålts, försäkra äldre akademici, om ej ett par alldeles motsatta studentkotterier, de snobbige och sprättaktige Nolckarne och Zierbenglarne, mot sig uppretat allmänna meningen hos både studenter och borgare.

Det var dock ej endast inom Upsala, som Turkiska musiken lät höra af sig. Kort efter sällskapets upplösning utkommo två små broschyrer, anonyma, men, efter hvad man med säkerhet vet, författade af sällskapets medlem Sancho. De äro båda nu mycket sällsynta. I den ena af dessa broschyrer: »Marknaden i en småstad. Berättelse. Stockholm, Johan Hörberg, 1834» (84 s.), skildras sällskapets färd till en liten stad, hvars namn ej nämnes, men som den muntliga traditionen vill veta vara Enköping, palsternackornas och pepparrotens paradis, samt deltagandet i en maskeradbal derstädes. Skildringen är qvick och rolig. Turkarne tyckas visat sig från sin älsk-

värdaste sida, sjöngo, dansade, kurtiserade och tömde pokalerna friskt. Stämmningen var också lifvad, helst »damerna hela qvällen drucko punsch som lemonad och mandelmjölk». Vid nachspielet förevisade Sancho ett vaxkabinett, bland hvars figurer D'Allot — som förut under maskeraden varit kostymerad till Arleqvin — var en så förträfflig Napoleon, att bl. a. stadens komminister, som var tolerant nog att deltaga i glädjen, i förtjusningen proponerade brorskål med honom. Icke anade han väl då, att han drack med en blifvande embetsbroder!

Innan Turkiska musiken bröt upp från den lilla gästvänliga staden, ville dess medlemmar bereda äfven den större allmänheten ett fröjdespel, och D'Allot, alltid tjenstvillig, åtog sig att offentligen gifva sin vanliga gästroll, den på hästryggen. »På torget» — heter det — »var en talrik folkmassa samlad, nästan i en qvadrat, och derinom gårdagens bekante af studerande och stadsboar. D'Allot visade nu sin talang som konstridare, klädd uti gula underkläder af skinn och hvita ullstrumpor, men utan rock, väst och skor. På hufvudet hade han en brokig schal, omvirad i form af den turkiska turbanen, framuti hvilken höjde sig stolt en sopqvast, omgifven af två gåsvingar. Glädjen var högljudd, och hjelten, som i sittande ställning, med ena handen i svansen, lät springaren löpa för lösa tyglar, mottogs på alla punkter af smattrande handklappningar».

Imellertid hade musikanterne med ett par Stockholmsboar och f. d. studenter samt medlemmar af sällskapet, *Knut* och *Albert*, som äfven bevistade marknaden och med ty åtföljande nachspiel, gjort öfverenskommelse att träffas i hufvudstaden vid första öppet vatten.

Så skedde och äfven denna färd har sällskapets historiograf Sancho skildrat i »Turkiska musiken eller Stockholmsresan. Berättelse. Westerås, D. Forssell,

1835» (165 s.). Färden skedde med ångbåt, och sällskapet uppträdde naturligtvis äfven denna gång utan grytlock och eldgafflar, utan fägnade sina medresande hela tiden ombord med vacker sång och instrumentalmusik, hvilket af dessa medresande besvarades med ett å deras sida anstäldt glädjespel med glasharmonika och dito trumpeter. På Riddarholmsstranden möttes sällskapet af Albert och Knut, hvilka sedan under vistandet i Stockholm, jemte två andra vänner och musikanter, *Patron Tigris* (till hvilken den lilla reseberättelsen är dedicerad) och *von Garken,* voro medlemmarnes trogne ledsagare. I Stockholm hamnade de turkiska musikanterne just på gamla Kastenhoff (som bekant der nu Hôtel Rydberg är). »En bål, icke mycket mindre än en tredjegångsklocka» i ett landttorn, reqvirerades; och på värdens tillfrågan, om ingredienserna borde vara rhenskt, mosel, champagne etc., föreskrefs den durabla aracken, hvilken, efter Skepparens försäkran, innehöll »verklig corpus delicti».» Många voro de äfventyr, de hade i Stockholm. Bl. a. blef D'Allot tagen för en bedräglig utländsk taskspelare, som ett par år förut bott på samma hotell, der de tagit in. Äfven i familjelifvet i hufvudstaden infördes de af sina vänner och fingo i sällskap med en vänlig, äldre fru och glada, snälla flickor tillfälle att visa, att munterhet utan skoj äfven, då så fordrades, var deras lefnadsregel. På Djurgården gjordes naturligtvis ett besök och vid fader Bellmans byst togo de i ring och dansade rundtom bysten. Hade de lefvat i våra dagar, hade de säkert från ett visst håll blifvit kallade: fetisch-dyrkare! — Såsom vid ankomsten till Stockholm ljöd äfven vid afresan den Turkiska musiken. Dess toner — skref Albert sedan — blefvo allt dusare i mån af ångbåtens aflägsnande, och slutligen hördes endast waldhornet och flöjten ur ett dunkelt fjerran.

Denna färd tyckes varit en af de sista af Turkiska musikens glada tillställningar. Sällskapets favoritstycke, som mycket ofta spelades och sjöngs, var Fra Diavolos aria »Låt' oss njuta den korta tiden, låt' oss njuta den hvar minut!» Men det glada lifvet började blifva väl mycket gladt, och rektorsembetet sökte lägga sourdine på det turkiskt-musikaliska lefvernet. Detta, i förening med den omständigheten, att hos de fleste af sällskapets medlemmar väl lifvets allvar började taga ut den nödvändiga brorslotten, gjorde att sällskapet beslöt upplösa sig. Men först ville Turkiska musiken offentligen taga ett harmoniskt farväl af Upsalas allmänhet. Sällskapet utbad sig och erhöll tillåtelsen att utföra musiken vid en bal å Gillet. »Och der var ett spel, och der var en dans, och der var ett lif, så det var alldeles förbaskadt!» hafva vi hört en minnesgod deltagare i denna bal, då nybakad student, förtjust utbrista.

Det var år 1834, som dessa Turkiska musikens sista toner förklingade.

* * *

Hvilka voro nu Turkiska musikens medlemmar?

De främste, de, hvilka utgjorde den dubbla föreningspunkten för de glade musikanterne, voro studenterne af Westmanlands och Dalarnes landskap *Kasper* och *Sven Wijkman* eller *Buller* och *Bång*, söner af den bekante riksdagsmannen och biskopen i Vesterås Sven Kaspersson Wijkman. Båda voro af naturen rikt utrustade, ej minst i musikaliskt hänseende. »Såsom Sven Wijkman sjöng särskildt svenska folkvisor få vi aldrig höra dem mer», hör man ännu gamle upsaliensare försäkra. »Bång hade» — heter det i »Turkiska musiken» — »en hög och klin-

gande diskant, när han sjöng eller talade, och Buller en djup och något gropig bas. Båda rösterna voro dock, som erfarenheten visat, ganska farliga för fruntimmer. Buller hade derjemte lika litet som Demostenes kunnat öfvervinna svårigheten att utsäga bokstafven R, oaktadt äfven han, medelst öfningen af vid åtskilliga tillfällen hållna tal, sökt afhjelpa oförmågan.» Men dessa och andra naturens goda gåfvor neutraliserades, ja, besegrades ej sällan af ett hejdlöst lättsinne, hvarom män af äldre generationen veta berätta drag, hardt när otroliga för ett yngre slägte. Vi vilja låta en deras samtida, ehuru ej umgängesvän, en sådan samvetsgrann och tillförlitlig man som skriftställaren *Rudolf Hjärne,* yttra sig om dem, både till godo och ondo.

»Gåfvo de tonen» — säger hr Hjärne — »i det ystra sällskapet och syntes deras kassor outtömliga för glädjen och nöjet, så var det dock ej endast dessa, som togo dem i anspråk. Kändt var på månget håll, att hjelpsamheten mot vänner och kamrater var oinskränkt. Mången sådan föddes och kläddes af bröderna Wijkman. För slöseriet och lättsinnet, hvilka så gerna företrädesvis bemärkas och väcka och nära tadlet, gömdes och glömdes det goda hjertat, som verkade i tysthet.»

Men guldkällan sinade så småningom ut för de båda bröderne, helst efter fadrens död år 1839, och svårt måste de böta för sitt lättsinne och sina dårskaper. Kasper Wijkman dog redan året efter faderns bortgång eller 1840.

Kasper Wijkmans lif och död omtalas på två ställen inom Sverges allvarliga literatur. Å det ena stället sker det dock blott antydningsvis. Det är i P. Wieselgrens lefnadsteckning öfver Kaspers fader, biskop Wijkman (Biografiskt Lexikon, d. 22, s. 202), der förf:n, sedan biskopens försvar inom presteståndet vid 1815 års riks-

dag för bränvinets tillverkningsfrihet omtalas, med känd fanatism utbrister: »Förvånande är det straffet, som Gud låter drabba *inpå barnen;* och det har ej uteblifvit». Det andra omdömet är af annan natur. Då Kasper Wijkman dött, ljödo de hårda omdömen, som ej skonat honom medan han var i lifvet, dubbelt hätskare öfver det knappast kallnade stoftet. Då fick *Johan Nybom* en anonym biljett, hvari han uppmanades att offentligen yttra några ärliga ord till den bortgångnes minne, och vid den öppnade grafvens rand framträdde den 25:årige skalden med detta ädla qväde (se J. Nyboms Saml. dikter, d. 2, s. 281—2):

Jag vågar kasta blommor på en graf,
kring hvilken många skilda läten ljuda,
der skrymtarn står och rentvår sina händer
och stammar fariséens lätta bön;
der detta lägre tadel, som bär gadd,
fördömer blindt med starrn på ena ögat
och kallar dygd den hvila, som ej syndar,
af frestelsernas makter oförsökt
och kanske aldrig bränd af ökensanden.
Så skrider mången bräcklig krämarskuta
på små och lätta vågor till sitt mål
och vimplar präktigt i den nådda hamnen.
På hafvets arm hon aldrig dock har gungat,
mot stormens jättar bröt hon ej sin bog,
och en korsar hon mötte ej på färden,
som ville mana ut till vådlig strid.
Se'n är så lätt att ligga invid stranden
med bergad laddning och den lätta glans,
som simmar ofvanpå för hopens öga
och tillfredställer många — ej den blick,
som vill se in i skeppets innandöme,
der kanske många dolda maskar bo.

Dock — när så är — då är det ljuft att veta,
att domen tillhör först och sist den Gud,

hvars djupa, evigt gällande försoning
går som en stor och helig liljeram
kring Gamla testamentets stränga taflor.

— — — — — — — — — — — — — — — —

I dag är dödsfest — ynglingarne slå
en härlig blomstergård kring grafvens mörker
och vilja hemta äfven der en lärdom
af genomgripande och mäktig sanning
om lifvets fröjder och om dödens allvar.
De vilja icke döma — dom är Guds —
ej fåvitskt prisa — pris är äfven dom —
de vilja endast säga ut ett afsked
i hvilket både ifrån när och fjerran
sig mäktigt blanda många spridda röster
af evig, oförgätlig tacksamhet
för allt det ädla, du i tysthet gjorde,
för hvarje manligt handslag, som du gaf
en fosterbroder under nöd och sorger.
Det är ej sminkad lögn, om här de vitna,
som följde dig utur din barndomsverld,
hur i din själ gick fram ett mäktigt molnstreck
af äkta Dala-tro och mannaheder,
men jernet gömde du för dagens blick.

Vi veta ej, hvad törnet skall på grafven —
det stinger dock ej döden, — tag då blommor,
de tacksamhetens dyra minnesblommor,
som vattnas utaf många tysta tårar
och signas utaf dessa djupa böner,
som går ur en förkrossad broders bröst.
Farväl, farväl! Sof då i Herrans frid
från tidens fröjder och dess bittra strid!
Farväl, farväl! — Det ädla, som du gjort,
dig följer genom grafvens dystra port.

Kort efter lemnade brodern, Sven Wijkman, fosterlandet och for öfver verldshafvet för att i Amerika söka bröd och finna en graf. Biskopssonen, hvilken både i

lättsinnets och välgörenhetens tjenst så länge slösat guld, måste, för att ej dö af svält, med guitarren på armen gå från värdshussal till värdshussal och mot pris af frivilliga gåfvor sjunga sina gamla visor. Det berättas, att han dock slutligen i följd af sina musikaliska talanger fått plats såsom musikdirektör vid ett nordamerikanskt regimente, men fallit i en strid med indianer. Vi veta ej, huruvida detta är med verkligheten öfverenstämmande, men att Sven Wijkman för många år sedan gått hädan, är visst.

Ett helt annat öde hade *Sancho,* hvars borgerliga namn var *Karl Edvard Zedritz.* Han var född i Alingsås 1805 och kom som gosse i bod hos den på sin tid mycket bekante sidenkramhandlaren Medberg i Stockholm. Af någon händelse kom d. v. kronprinsen Oskar att fästa uppmärksamhet vid den vackre och liflige gossen, hans goda hufvud och fallenhet för teckning, samt bekostade hans studier, hvilka Zedritz visste att vid sidan af de ystra nöjena inom Turkiska musiken bedrifva med den ifver och flit, att han år 1833 blef promoverad till filosofie doktor och samma år kallad till docent i latinet. År 1842 blef han akademiadjunkt och 1852 ordinarie professor i romersk vältalighet och poesi vid Upsala universitet. Han ansågs vara en ovanligt skicklig lärare och hans död 1859 betraktades såsom en stor förlust för lärosätet. (August Blanche har i Illustrerad Tidning ristat minnesrunan öfver Zedritz.) Professor Zedritz fann tid öfrig ej blott till vetenskapligt skriftställareskap, utan ock till författande af flere skisser och noveller i Aftonbladet (några af dem sedermera intagna i hans Samlade skrifter), hvilka röja mognaden hos den penna, som så lifligt debuterade vid skildringen af Turkiska musikens öden. En bland figurerna i Zedritz' noveller hör till de mest humoristiska och finast karaktäriserade i svenska

literaturen; vi mena Kamrer Mathias Knöckel (i berättelsen »Enstöringen»).

Den turkiske musikant, som skötte violinen och bar namnet *Gråskepparen,* hette eljes *Pehr Hollander* och var med.-fil. kandidat. Han var en synnerligen omtyckt kamrat, rask och hurtig i alla vändningar, den förste vid alla tillfällen, der det gälde att hjelpa.

— Det var tusan, hvad du ser blek ut på morgonqvisten, bror Hollander! — ropade en gång till honom en kamrat, som öfverraskades af en mycket ovanlig teint i Gråskepparens anlete.

— Jo, ser du, — ljöd svaret, — det var nyss skorstenseld i Geijers hus och i ifvern att först komma upp på taket och släcka, råkade jag svälja tobaksbussen, och den söker mig nu och ropar på en bäsk.

En annan morgon råkade ångbåten »Upland», säflig i åminnelse, att fastna på grund å Lilla Föret i Fyrisån. Landshöfding v. Kræmer, underrättad härom, samlade en hop arbetsfolk, deribland en mängd dalkarlar, för att få båten flott, men en ordnande och ledande hand vid arbetet saknades. Landshöfdingen erinrade sig den raske Hollander, tog reda på hvar han bodde och begaf sig till honom, finnande honom ännu ej uppstigen ur sängen.

— Ursäkta, herr kandidat, — sade landshöfdingen, — skulle inte herr kandidaten vilja ställa sig i spetsen för en femtio dalmasar och få »Upland» loss?

— Herr landshöfding, — ropade Gråskeppar'n, ifrig och lifvad af en sådan utsigt till verksamhet, — herr landshöfding, ge mej hit stöflarna!

Hollander var sedan 1844 anställd såsom bruksläkare vid flere jernverk i Thorsåkers och Ofvansjö socknar i Gestrikland och dog i Thorsåker den 22 Oktober 1859, 49 år gammal.

Den 16 April 1879 afled i Stockholm efter mång-

årig sjuklighet och i en ålder af 70 år *Lille gubben:* f. d. lektorn vid Vesterås läroverk *Johan Fredrik Norman.*

Året förut hade *Dagg,* äfvenledes i en ålder af 70 år, gått hädan. Den 11 Juli 1878 afled nämligen komministern i Stora Tuna, Dalarne, *Johan Peter de la Rosée.* Såsom yngling skildras han i Sancho-Zedritz' bok så här: »Dagg hade en egen och utmärkt personlighet. Redan hans yttre företedde något ovanligt: hans längd var vida öfver måttet af en lång karl. Han hade ett blekt ansigte, bestämda och tänkande anletsdrag. Anletets uttryck var vanligast allvarsamt, men som han hade sinne äfven för det löjliga, förvandlade sig detta ofta och visade en förening af fromhet och skälmaktighet. Öfver pannan sväfvade då och då en viss svärmisk dysterhet. Han hade en brinnande fantasi, med hvilken erfarenheten och förståndet ej hunnit i jemnbredd. Detta hos honom ofta älskvärdt disharmoniska förhållande verkade många misstag i föreställningen och omdömet om den verkliga verlden, isynnerhet inom kärlekens område. Han räsonerade gerna, och det i alla ämnen, dock helst i poesi, kärlek och teologi. Han var ytterst blygsam, råkade ofta i förlägenhet bland skämtande vänner, isynnerhet bland fruntimmer. För könet hade han den varmaste känsla: man kunde säga om honom, att han brann beständigt. Men i hans bröst lågade en vestalisk eld, som ej var tänd på jorden: hans oskuldsfulla hjerta klappade för ett ideal, det han, mindre lycklig, eller kanske lyckligare än mången annan, ej ännu hade sett förkroppsligadt härnere. Icke desto mindre påstod han sig ofta vara betagen och kunde, för hvarje minut, man frågade, bestämdt uppgifva den älskades namn. Men han bedrog sig: detta var blott yttringar af den vaknade kärlekens växande behof och ingen bestämd böjelse.»

Om de vid Turkiska musikens besök i Stockholm

der bosatta medlemmarne af sällskapet må följande nämnas. *Tigris* var d. v. fänriken vid Helsinge regimente *David Gustaf Tigerhjelm*. Han var född 1805, blef student i Upsala 1822 samt derefter fänrik vid ofvan nämda regimente. Tog afsked ur krigstjensten redan 1831. Han egde bl. a. egendomen Lindsbro och Harbonäs säteri i Vestergötland, å hvilket senare ställe han afled d. 9 Maj 1851. *Albert* var *Albert Julius Björck*, död, $55^1/_2$ år gammal, den 12 November 1867 såsom regementsläkare vid Kalmar regimente och stadsläkare i Oskarshamn. »D:r Björck var en begåfvad man och egde många vänner, som värderade hans trofasta sinnelag och qvicka skämt», säges i en minnesteckning öfver honom. I en annan (i Oskarshamns-Posten $^{16}/_{11}$ 1867) heter det: »Albert Björck var en skicklig läkare, framstående botanist, entomolog, estetiker och kommunalman, humanitetens och det ädlas kämpe i teorien som i praktiken.» *Von Garken* eller, såsom han egentligen hette, *Karl Mejdling* var en synnerligen hurtig och originell personlighet, hvilken ännu af flere äldre stockholmsboar torde vara ihågkommen. Han var ursprungligen landtbrukare och uppfann såsom sådan en spanmålsria, som på sin tid var både omtalad och berömd; sedermera försökte han sig i hvarjehanda och var bl. a. en tid bensvärtsfabrikant å Söder. Om hans utseende gifver ett par yttranden af Kasper Wijkman, dem vi hört af ett öronvitne, en föreställning.

— Vet du, — sade Buller, — du har något storartadt i ditt ansigte, Gark!

— Nå, hvad kan det vara?

— Jo, näsan! — Men du har också något fint i fysionomien.

— Hvad då?

— Jo, ögonen.

Von Garken dog 1860. Bland Par Brikolls klenoder finnas äfven två af honom vid vårhögtidsdagen d. 15 Maj 1845 till sällskapet förärade muggar af äkta porslin med scener i svart ur Bellmans »Bacchi tempel». Dessa muggar lära ha förfärdigats i Kina på beställning af svenske generalkonsuln i Kanton A. Ljungstedt.

Om *Knut* se här nedan.

Bland öfriga medlemmar af Turkiska musiken må nämnas: *Frans Theodor Noræus* (violoncelle), med. och fil. doktor, praktiserande läkare i Norrköping, hyllande den homöopatiska riktningen inom läkarevetenskapen, »älskvärd i sitt väsen och vänfast», såsom Norrköpings Tidningar vitnade vid hans frånfälle, som inträffade den 29 Januari 1860; *Per Jonas Lithander* (piccolaflöjt), vestgöte, med. kandidat, afliden under tjenstgöring å Serafimerlasarettet år 1844, tretiofyra år gammal; *Forsell,* helsinge, »Baggen» kallad inom kamratkretsen, död såsom student; *Alander* (eljes »Smalingen» kallad), vestgöte, virtuos på klarinett, en broder till den bekante läroboksförfattaren lektor Alander och död såsom landtbrukare i sin födelseprovins; samt *Sven Abraham Abrahamson,* hvilken såsom en ung, glad och med nätt sångröst begåfvad provisor upptagits bland de turkiske musikanterne och som, en mycket använd och skicklig kommunal-tjensteman samt ovanligt afhållen och värderad sällskaps- och ordensbroder, afled i Stockholm 1879.

Den på sätt och vis namnkunnigaste af alla Turkiska musikens medlemmar eller åtminstone den af den stora allmänheten mest kände var *D'Allot* eller *Karl August Alin.* För denna sin namnkunnighet hade han att tacka August Blanche, hvilken i en af sina skisser, »Det bästa hufvudet på sin tid», lemnat så qvicka och roliga skildringar af D'Allot och några hans äfventyr. Af samtida studentkamrater beskrifves han såsom en ovan-

ligt vacker karl, och det porträtt, Turkiska musikens historiograf lemnar af honom, är synnerligen tydligt och klart äfven för efterverlden.

»D'Allot var» — heter det i »Turkiska musiken» — »jemte god menniska och pålitlig vän, en qvick och pusslustig upptågsmakare. Lycklig i att upptäcka alla möjliga lustigheter, var han dock lyckligast i utförandet. Hans verkligen vackra figur hade dock derjemte någonting löjligt, isynnerhet för dem, som kände honom; och detta utseende bidrog mycket till det komiska uttrycket i hans aktion. Hans ansigte tycktes vitna, att han ville skratta beständigt, men att han påtvingade sig en allvarsam min. Munnen vexlade flera gånger i samma minut mellan uttrycket af skratt och allvar. Oftast var han upptagen af en främmande roll; sällan spelade han sin egen. Han hade en besynnerlig blandning af orörlighet och lif i sitt väsende. Ofta tycktes han under sin gång på gatan glömma att flytta benen om hvarandra; ofta kunde han ej tröttas af de våldsammaste eqvilibrier. Han hade godt om qvickheter, genom reflexionens snabba verksamhet; men icke sällan hade han händelsen att tacka för den lyckade naiveté, då han var dolsk i hjernan.»

Likasom Gråskepparens älsklingsnöje var att verksamt biträda vid eldsvådors släckning och dylika folkmuntrationer, så var D'Allots högsta fröjd att få på hästryggen visa sin vighet och skicklighet. Hans triumf som konstberidare på Enköpings torg hafva vi förut omtalat. Inom kamratkretsen kallades han ock ibland Gautier, efter sin lärare, den gamle Didier Gautier. Blanche berättar, att så ofta Gautier och hans sällskap besökte Upsala var D'Allot deras allt i allom, och när Gautier hade gifvit sin representation för aftonen, gaf D'Allot efteråt sin, d. v. s. uppträdde för en sluten krets af

kamrater på Gautiers hästar med stor konstfärdighet och ännu större bifall.

Men det var ej alltid, som D'Allot producerade sig på så ädla djur som Gautiers hästar. Äfven andra, af långt mindre ädel race höll han tillgodo i brist på bättre. En samtida kamrat och god vän till D'Allot har berättat oss följande historia. En dag hade D'Allot på gården till det hus, der han bodde, haft stor galarepresentation inför en krets glada bröder och »i frihet framfört» och uppträdt å ej en, utan två hästar, hvilka dock tydligen ej räknade slägt med Bucephalus, men väl med en annan verldsberömd storhet på fyra ben, Rosinante. Då den ofvan nämde kamraten jemte några andra begifvit sig från den nämda representationen fingo de höra huru å Stora torget stadstjenaren trummade och uppläste ett tillkännagifvande från stadsfiskalen, att samma dag från ett bondqvarter, kalladt Askersund och beläget nära Svartbäckstull, bortstulits ett par hästar tillhörande en landtman. På den upplästa beskrifningen tyckte studenterne sig igenkänna två krakar, dem de för ej många minuter sedan haft för ögonen, och de skyndade tillbaka till D'Allot.

— D'Allot, hvar i all verlden har du fått hästarne från?

— Dem tog jag och lånade i morse ner i Askersund.

Hvad som gjort D'Allot mest bekant och som förvärfvade honom vitsordet af Fahlcrantz att vara »det bästa hufvudet på sin tid», var det af Blanche skildrade äfventyret, då D'Allot på besök hos en bekant landtbrukare under sömnen af en hämdgirig bonde erhöll ett par förfärliga yxhammarslag i hufvudet, hvilket dock höll, ehuru D'Allot vid uppvaknandet gjorde den reflektionen, att »är det här kopparslagare, så måtte det vara

sjelfve ålderman för embetet». Denna händelse tilldrog sig eljes natten till den 2 Augusti 1840 hos landtbrukaren Norelius på Berg i Jerlåsa socken, Upland. Den hämdgirige bonden hette Anders Pehrsson. D'Allot var vid tillfället ej ensam gäst hos Norelius; med honom hade medföljt ett par studentkamrater *Brändström* (död såsom med. fil. kandidat) och Forsell, den ofvan nämde »Baggen», hvilka båda, såsom af rättegångshandlingarna synes, under försök att fasttaga Pehrsson af denne med yxan tilldelades svåra hugg i benen.

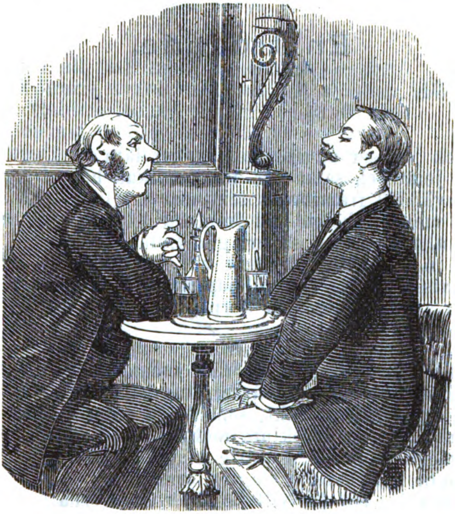
I början af 1840-talet slöt D'Allot sina akademiska studier, och af den glade turkiske musikanten, den uppsluppne konstberidaren blef en stilla och fridsam landtprest, hvilken i många år pligttroget verkade i ett ringa kall. Han afled såsom komminister i Leksand, Dalarne, d. 19 Mars 1874 i en ålder af 64 år. Liksom i lifvet, ljöd efter döden om honom endast vackra omdömen. »Han var en älskvärd och god menniska samt en omtyckt prest», hette det t. ex. i »Tidning för Falu stad och län».

* * *

Vi hafva i det föregående nämt en bland turkarne, hvilken kallades Knut. Misstaga vi oss ej allt för mycket, lefver Knut, en gång Turkiska musikens valdhornist, ännu, en mycket framstående jurist och landthushållare samt f. d. ledamot af riksdagens Första kammare. Han är den siste af det glada sällskap, hvars alla medlemmar med undantag af de två, hvilkas krafter voro för svaga att motstå »begärens och stormarnes

ilar», blefvo, på högre eller lägre samhällsplatser, dugande och aktade män, bevisande sanningen af hvad Blanche yttrar, just i sin skiss af D'Allot: den, som icke lekt som barn eller svärmat som yngling, blir hvarken praktiskt duglig som man eller vis som gubbe; menniskan, liksom året, behöfver sina fyra årstider, för att bli fullständig.

Från landtbruksmötet i Malmö.

— Vet du, hvem som på svinutställningen fick första priset?

— Nej.

— Jo, jag, käre bror, j-a-g!

En troende.

I tryck jag ser en gammal vacker lära
och jemt och samt jag den predikan hör:
att vår tid framförallt förtjenar ära,
och menskligheten idel framsteg gör;
att allt i verlden säkert går framåt,
och ingen fåvitsk derimot vill spjerna —
Ja visst ja, tro det vill jag hjertans gerna,
men att jag inte svär derpå, förlåt!

»Huldt kunskapsträ't sin rika krona breder
kring verlden ut och bär ej längre kart,
men mogen, ädel frukt, som milda seder
ger näring, att de skjuta mäktig fart:
att väcka fröjd, men aldrig klagolåt,
alltmera kärleksfulla slägten erna —»
Ja visst ja, tro det vill jag hjertans gerna,
men att jag inte svär derpå, förlåt!

»Man redan skattar — det bär syn för sagen —
främst menskovärdet så hos hög som låg;
och alltid gäller likhet inför lagen,
och ingen, ingen hyser lysten håg
till titlar, ordnar, adelskap — deråt
man ler, ty slikt är skal förutan kärna —»
Ja visst ja, tro det vill jag hjertans gerna,
men att jag inte svär derpå, förlåt!

›Inunder maktens ok, beskedligt böjda
som nöt, ej hållas folken i vår verld;
och ingen hofpoet skall smicker slöjda
vid bröllop, barnsöl eller jordafärd,
och utan kräldjursskockar fursteståt
för sjelfförruttnelse kan ej sig värna —›
Ja visst ja, tro det vill jag hjertans gerna,
men att jag inte svär derpå, förlåt!

›Det skall fullbordas, hvad profeten siat,
att krigarns svärd smids om till plöjarns bill;
från träldomsbannet allting varder friadt,
och endast fredlig id skall aktas gill,
ty snart det finnes ingen mer despot,
och örligs åskor brådt sig ängsligt fjerna —›
Ja visst ja, tro det vill jag hjertans gerna,
men att jag inte svär derpå, förlåt!

›I dygder fostras ungersven och tärna,
och åldring aktas uppå höfvisk sed,
ej hårdhetstanke hvälfs i mannens hjerna,
och han af qvinnan binds med blomsterked.
Nu vore af klassiken dumdryg faute,
att menskor leta, skumögdt, med laterna —›
Ja visst ja, tro det vill jag hjertans gerna,
men att jag inte svär derpå, förlåt!

›Den unga tidens vind, som friskt käns fläkta,
och sanningskära forskningsifverns ljus
snart skola vantrons töcken undan jägta
vid sinnesrena jubelhymners brus.
I glans hon strålar fram på klarnad stråt,
en evig lyckas blida morgonstjerna —›
Ja visst ja, tro det vill jag hjertans gerna,
men att jag inte svär derpå, förlåt!

Klatsch.

På operan.

— Min vän Gustaf säger, att den nye direktörn ämnar omgestalta operan på en ny bas.

— Ingen under då, att den införskrifna *tenorn* inte duger!

Ett »inrop».

Ett sommarminne af K.

Sommaren är ändå bra behaglig! Så tycka alla gossar och flickor, när de fått skolferier och kommit ut på landet, så tycker pappa, när han fått semester eller när han lemnat affären i staden tidigare än vanligt och nu sträcker sig i hängmattan, och så tycker mamma, när hon på landstället inte för ofta får för mycket storfrämmande. Men de stackars ungkarlarne tycka tvärt om. Jag vill nu ej tala om de gamla enstöringarne, som knappt tåla sig sjelfva, eller om de unga rouéer, hvilkas hela förlustelse- och rekreationsverld ligger mellan Blanchs och Berns', utan om dem, som ännu finna något nöje inom en vänlig familjekrets. Bundne som de äro af ett eller annat vid staden, blir deras enda sommarnöje att då och då hemsöka någon bekant familj på landet eller att ibland göra en s. k. lustresa.

Jag och en ung handlande, Kalle P., hade också beslutit, att på försommaren skudda Stockholms-dammet af oss och göra en liten tripp till en af våra småstäder, det täcka —ping. Men ej på en söndag, var öfverenskommelsen. Då packas kreti och pleti vid ljudet af en

skrällande sextett ihop på ångbåten, så att man endast ser näsan af sina närmaste grannar.

Nej, tidigt en hvardagsmorgon begåfvo vi oss i väg. Vädret var gynnande, »solen glimmande blank», och vattnets spegel bröts endast af den snabbt ilande ångbåten. — Vid de fagra taflor, som längs stränderna visade sig, fäste vi likväl snart nog ej tillbörlig uppmärksamhet.

På akterdäck hade nämligen min vän Kalle träffat några handelsresande, som skulle till en annan småstad, och följden af mötet blef naturligtvis — konjak och vatten i långa banor! Derpå en liten god frukost och sedan mer »dryckjom» för att värdigt åter ta farväl af hvarandra. Också anlände vi vid ganska muntert lynne till vårt mål, då tiden för middagsmålet var inne. Sedan detta på Stadskällaren blifvit grundligen »afätet», skulle vi ut och »se på sta'n».

Händelsevis kommo vi att tåga förbi stadens auktionskammare, hvarifrån det ena »budet» högre än det andra hördes ljuda ut på gatan. Strax vaknade lusten att göra »geschäft» hos min vän Kalle, som hastigt skyndade in.

— 48 kronor bjudet! — ropade auktionisten.

— 50 kronor!

— 50 kronor! 1:sta, 2:dra och 3:dje gången...

— 55 kronor! — inföll Kalle.

Allmän tystnad uppstod, och så föll klubban.

— 55 kronor var det! — repeterade skrifvaren.

— Ja, se här; men hvad var det egentligen jag kom öfver?

— Fårbete under tre års tid på Allmänningen öster om staden, med skyldighet att hålla stängsel deromkring, — blef det högtidliga svaret.

— Jaså! — men fårena då? — sporde Kalle P.

— Herrn får nöja sig med betet!

— Ja, får kan du vara sjelf! — hviskade jag till honom, — som inlåter dig i affärer, då du ej vet hvad det gäller!

— Sak samma! — genmälde Kalle, hvilkens spekulationsifver nu svalnat; — men kom, så gå vi och taga mitt arrende i betraktande. Jag är nu på visst sätt äfven landtbrukare och reser således förmögnare härifrån än jag kom hit!

Vi promenerade åstad till »Allmänningen». Vid vägen, som ledde till densamma, låg en liten, men prydlig byggning, å hvars förstuguqvist en ung flicka satt och sydde.

— Mitt vackra barn! — började tvärt Kalle med sin vanliga frispråkighet. — Är det der fårbetet?

— Ja, min herre! Men det är väl inte ni, som nu arrenderat det?

— Jojo men! Men sannerligen jag vet hvad jag skall göra med det. Hvem har haft det förut?

— Jo, min far! — svarade flickan förlägen och rodnade.

Nu utkom en äldre man, med hvilken vi fortsatte samspråket. Af detta framgick, att det »gått bakut» för gubben, hvarför han efter arrendetidens slut ej längre ansett sig kunna behålla fårbetet. Slutet blef imellertid, att min vän öfvertalade honom att låta använda detsamma tills vidare. Uppgörelse skulle nog ske framdeles dem emellan.

— Du är dig då lik! Alltid liberal och godhjertad! — yttrade jag, då vi återvände ner till hamnen.

— Ja, hvad gör man ej för en tacksam blick från en fager flickas ögon! Såg du, hur söt hon var? Synd, att inte den der lilla lamungen följde med fårbetet!

* * *

Vintern var åter inne, då jag en dag träffade min vän Kalle, som jag ej sett på länge. Jag hade nämligen strax efter vår gemensamma lustresa till —ping fått bra förordnande i en landsortsstad, från hvilken jag nyss återkommit.

— En konjak hos Andalusiskan! — utropade Kalle.

— Kör till! Vi ha ej klingat tillsammans sedan i somras.

— Nej! men jag har brådtom! Jag har så mycket att styra och ställa med till bröllopet.

— Bröllopet? Hvilkens?

— Mitt eget, kära du!

— Åh, jag gratulerar!

— Ja, du får lof att bli marskalk med! Du skall nog känna igen min egen lilla Anna.

— Men jag förstår inte hur...

— Jo, du minns väl vår lilla tur till —ping, der jag ropade in ett stycke fårbete.

— Ja, det var ett tokigt infall.

— Nej, jag har sett om betet i sommar, må du tro, och det så att jag nu fått lilla lamungen med på köpet.

— Och hon skall bli din fru?

— Ja visst! Skål, nu måste jag kila!

— Ja, skål och lycka till!

* *
*

Åtta dagar derefter var jag närvarande på bröllopet, der jag i den fagra och strålande bruden igenkände vår lilla landtflicka från —ping. Vidare fick jag då veta, att min vän Kalle, under sommaren ofta besökt sitt »bete», att han friat till den lilla »lamungen», som han

kallade sin hjertevän, samt att han hjelpt gubben på fötter igen. Allt var också idel glädje på bröllopet.

När jag tog afsked af den lycklige brudgummen, hviskade han till mig:

— Nå, hur finner du min lilla gumma?

— Förtjusande söt, min vän!

— Och ändå, — tillade han ironiskt, — har jag ropat in henne på stadsauktion!

Sockenskräddaren.

En skräddare, så stor talang
som Kalle Kvist, fans ej på orten.
En drägt kom aldrig rätt i svang,
var ej »schangtil», om Kvist ej gjort den.

Om han ej söndagsrocken sytt,
var bonden inte värd en vitten.
Hvad var för heder att få nytt,
när det ej egde Kvistska snitten

I dansen icke flickan såg
så mycket just uppå personen.
Den gosse föll i hennes håg,
hvars byxor hade Kvist-fasonen.

Med sväng så ledig och gentil
de helsade den blanka vristen.
Och svängen gjordes af en kil,
som kunde skäras blott af Kvisten.

Och han förstod, att västen sy
uppå det allra sista modet.
Ja, ingenting var svårt, förty
hans skicklighet den låg i blodet.

Och Kalle sade sjelf också:
›talang och snille bör man ega
för att bli skräddare, fast få
förstå, hvad dennes konst vill säga.

Mot den är målarkonsten pjolt,
fast den af dårar anses vigtig.
Hvem tar väl blott en liten kolt,
som målad är, framför en rigtig?

Om målas skall en rock, så får
ju målarn göra'n, bäst han gitter;
ty den, som bär den, ej förstår
att klaga, om han illa sitter.

För öfrigt gör han blott en del
af ärmen, fram — och sidostycket;
der bak kan göras tusen fel.
Gör skräddarn så? Nej, tack så mycket!»

Så talte skräddarn, vis och klok,
och snabb, som nålen, flög hans tunga.
Och att han talte som en bok,
det tyckte både gamla, unga.

Men Kalle Kvist, han fick ej sy
allenast åt de maskulina.
I hvarje gård och hvarje by
han gjorde också qvinnor fina.

Så fort ur »stoln» en väf man fått
och fått den pressad, var det gifvet,
att Kalle Kvist fick taga mått
till både kjolarne och lifvet.

På mor i gål'n blef början gjord,
till flickorna han se'n sig vände;
men ingen tillgjordhet blef spord,
och ingen sig generad kände.

Här var det fråga blott om *ett*,
som mer än annat var nödvändigt,
att lifvet skulle sitta »slätt»;
ty Kalle ville sy »anständigt».

Till följd af denna dygdesats
fick tösen efter andan kippa.
Och formerna fick ondt om plats,
då Kvist fick deras fängsel klippa.

Vår skräddare med stolt förakt
från polonäser nu för tiden
sig skulle vändt och ärbart sagt:
»jag vill ej se en qvinna i den».

Men Kvist, som kunnig var och lärd
i allt och tycktes med allt hinna,
var ock på bondkalasen värd,
och maken stod ej till att finna.

Som sådan var hans första pligt,
att främst af alla bjuda presten,
och sedan vände han sig qvickt
till annat »herrskap» uppå festen.

Och uppmärksam och pigg och flink
han se'n bjöd gubbar, gummor, flickor,
och gick och kom uti en blink
med tunga, öfverfulla brickor.

Och om nå'n ledig stund han fick,
så underhöll han allihopa
med skildringar af folk och skick
båd' in- och utom Europa.

Ty Kalle Kvist han var beläst.
»Ack! lärdom är ej tung att bära.»
Han var dessutom sjelf berest;
i Stockholm han ju gått i lära.

I religion och politik
han talade med eld och styrka.
Han ifrade för republik
och ville skilja stat och kyrka.

* * *

Att Kalle såsom ungkarl gick,
ej flickorna derföre rådde.
Ej någon enda älskogsblick
uppå hans skräddarhjerta rådde.

Nu lefde han så lugn och trygg
i egen stuga, må ni veta,
som hölls ordentlig, ren och snygg
utaf hans gamla syster Greta.

Han hade bott der all sin tid.
Der ville han ock tiden sluta;
der lefde syskonen i frid. —
Då kom der en mormon från Utah.

Hans tunga gick så fermt och snabbt,
långt snabbare än uppå Kristen. —
Och hur han talte, visste knappt
vår skräddare, om han var kristen.

Dock fick han klart för sig till sist,
att Sverge låg vid afgrundsbranten.
Och för att rädda sig, for Kvist
med systern öfver blå Atlanten.

Till Utah, der hvar sann mormon
ett himmelrike har på jorden,
han drog, och vände så sig från
all fattigdom och synd i Norden.

Ej mer han skulle natt och dag
åt bönder sy för uppehället.
Nu skulle det bli annat slag:
han kunde bli *profet* i stället.

Men flickorna, de sade se'n,
när man på Kvisten hördes undra:
»åh! han var inte nöjd med *en*,

han reste dit, der han får hundra».

F. M. C.

Tvärs öfver gården.

Små observationer

uppteckade af

Sylvia.

I.

Det hade så fogat, att fruarna Hallman och Widén kommo till att bo midt imot hvarandra, tvärs öfver en gård. Strax efter inflyttningen sammanträffade de för första gången nere i portgången, der fru Hallman kom att trampa på fru Widéns klädning. Man bad om ursäkt och det ursäktades, man vexlade artigheter och blickar, hvarvid fru Hallman, som berömde sig af att ega ett godt minne, ropade:

— Vi måste förut någonstädes ha sett hvarandra!

För att få klarhet i detta påstående, sade man till en början sina namn, utan att dock utbyta visitkort, hvilket kanske benäget torde ursäktas, när man tar i betraktande, att fru Widén höll på att tömma en slaskhink, medan fru Hallman skakade en matta. De voro eljes qvinnor med bildning och man kan vara öfvertygad om, att de nogsamt visste hvad som hörde till god ton. Genom den företagna presentationen, hvilken här,

som sagdt, skedde helt à propos i all enkelhet, vanns dock icke någon upplysning om hvarest de båda qvinnorna möjligtvis hade sammanträffat. De voro imellertid lagvigda hustrur och deras männer ännu i lifvet, hvarpå liksom i duett höjdes en beskrifning öfver deras äkta makar.

Jo, Widén, det måste hans hustru tillstå, var just en latmask, som helst låg och sof, under det hon sjelf måste utveckla den största verksamhet för att hålla huset vid makt.

Hallman var återigen en person, som aldrig unnade sig sjelf eller andra någon ro, som jägtade omkring från tidigt om morgonen till sent på aftonen, och, för att vara honom till behag, fick hans fru vara alldeles som en fisk i sina vändningar.

Men för att återgå till Widén, så var han välbeställd skomakare samt hade öppen butik, och det var en lycka för honom, att han egde en driftig maka, hvilken icke allenast såg om sitt hus, vid de tider mannen blundade, utan också höll ögat på mamseller, gesäller och lärgossar, och att detta öga var vaket, det ville hon lofva!

Hvad Hallman derimot beträffade, så var han klippt och skuren till kommissionär. Det fans intet, som han icke åtog sig att uträtta, och fast han ej hade bestämda inkomster eller dref ett lönande handtverk, så gjorde han dock stundom en och annan lyckad »kupp», och oaktadt hans fru kanske kunde göra befogade anmärkningar öfver det obestämda i vissa ekonomiska förhållanden, så bar han den mörka stunden med den ljusa, och, att han var en mönsterbild i sitt hem, det kunde han heligt besvärja!

Efter dessa vexlade utgjutelser kom, liksom i ett ensemble-nummer, en skildring öfver de kära barn, man fostrat, hvarunder fru Hallman prisade en liten pilt, den

ende, som var qvar i lifvet af de fem, hvilka himlen skänkt henne, medan fru Widén, utom tvänne småttingar, hade en nittonårig dotter, den der kunde göra ett godt parti med en landtpatron, såvida en viss kryddkramhandlare icke funnes till, en rigtigt »stilig» flicka för öfrigt, som kunde spela piano; och det ville hon bara nämna, att intet öfvergår en god uppfostran.

— Håll, nu har jag det! — ropade fru Hallman, — vi ha visst gått i skolan tillsammans, det finnes något i ert ansigte, som ... ja, kommer ni ihåg gamla mamsell Boberg med sin linial och sin spetsiga näsa? ...

Fru Widén slog händerna tillsammans och höjde blicken mot porthvalfvet. »Om hon kom ihåg!» Hon var ju mamsell Bobergs köttsliga brorsdotter, hon hade ju vistats i hennes hem, och framför framtidsutsigten att undervisa småbarn, så hade hon föredragit att gifta sig med Widén.

— Hvilket minne jag har! — Fru Hallman kunde härvid icke underlåta att egna sig sjelf ett litet beundrande småleende, i det han tillade: — Nå, kanske ni nu kommer ihåg Lisen Hallström? Jag visste, ni skulle göra det. Ja, i barndomen drömde jag inte om bekymmer och bråk, när man är född i en fin familj ...

Fru Hallman höll på att blifva hysterisk och under det hon andades djupt meddelade hon, att sedan hennes pappa, kamreren, och hennes mamma, kamrerskan, voro döda, så hade hon råkat i en ganska kritisk belägenhet, hvarför hon, i afsigt att få tak öfver hufvudet, hade knutit Hymens band med herr Hallman.

— Se här kommer mitt enda barn, min enda tröst. Wille, helsa vackert på den här tanten ...

— Han skall lära känna mina gossar, — sade fru Widén, — de uppväxande små skola blifva lika inner-

ligt förenade som vi en gång ha varit. Och nu skall du ... jag säger liksom förr...

— För all del, snälla Sofi... ja, du hör, att jag inte har glömt...

— Och nu skall du, kära Lisen, komma direkte in till mig för att dricka »elfva»-kaffe...

Få ögonblick härefter sutto de båda fruarna i Sofi Widéns nätta förmak, der lilla Wille blef förestäld ungherrarne Hugo och Knut, och medan de trenne pojkarne som introduktion på ömsesidig bekantskap stirrade på hvarandra, inträdde den nittonåriga Laura, öfver hvars täcka utseende fru Hallman yttrade sin tillfredsställelse.

— Flickan är som en drottning. Hon har de vackraste ögon, jag någonsin sett.

Den värda damen använde härvid en teaterhviskning, som hade effekten af att framkalla en rodnad på fickans kinder.

— Åh, du är afundsvärd, Sofi! ... Om min äldsta lefvat, så ... — En liten paus följde, hvarpå fru Hallman erkände, att hon denna morgon hade ofantliga anlag för att vara nervös, och hon framräckte sina båda händer samt visade huru hon darrade.

— Hvilket tycke hon har med dig, Sofi, — återtog fru Hallman, i det hon bedyrade, att hon ville beherrska sig, — alldeles din hållning och ditt sätt ... ett delikat småbröd ... fast du, på den tiden vi först träffades, endast var ett barn.

Och, utan att vidare orda om den lilla qvafva skolan i den afsides belägna gränden, kallade de nu hvarandra på ett belefvadt sätt för »pensionskamrater».

Att återseendet varit särdeles trefligt, öfverenskommo imellertid båda fruarna, liksom att man ofta skulle vara tillsammans. Efter detta flög också, med bevingade steg, än den ena, än den andra öfver gården och såväl det för-

flutna som det närvarande afhandlades, I den sista frågan vidblef fru Widén, att hennes husliga ställning ej gaf henne ämnen till klander, medan fru Hallman tillstod, att ett och annat nog för henne stod öfrigt att önska. Tillfölje af denna häntydan var det förmodligen, som hon stundom uppenbarade sig hos sin väninna, än för att låna några ägg, än en kopp mjöl, än ett mått kaffe eller dylikt.

— Det gör ingenting om Widén ser, att jag hjelper dig, han vågar inte knysta... här har du en bit toppsocker... Ack, ingen kan vara lyckligare än jag, som på detta sätt kan tjena en barndomsvän...

— Du är en ängel, Sofi!

— Vänta... här har du ett stycke ost och några skifvor skinka, som du kan bräcka...

— Din godhet... ack... — stammade lilla fru Hallman.

— Icke ett ord vidare... vi äro ju vänner...

Under ett dylikt intimt förhållande var det ju naturligt, att de båda fruarnas herrar män också skulle lära känna hvarandra.

— Hedersbror, — sade herr Hallman, som i denna stund tittat in till herr Widén, hvilken bjöd på en toddy, — det är inte utan att jag är en smula frenolog. Jag tyckte om ditt hufvud från första stund, jag såg det... skål, anfäkta! ett ädelt hufvud.

Den trindlagde herr Widén hörde med bifall på dessa ord och kunde i förbigående ej låta bli att ge sig en blick i spegeln.

— Kanske du skulle vilja tillåta mig ett litet studium?

— Ja, hvarför icke?... Här har du min hufvudknopp...

— Åh, hvilken panna... hvilken präktig panna! —

sade herr Hallman och flög med tio fingrar genom den lille skomakarens tupé. — Fasthet i karaktären.... liberal af tusan hakar, förvärfsinnet utveckladt.... jo, jo, du har nog hvad andra titta efter... Nobla tänkesätt... geni, mjuka tjenare! Ja, jag visste nog, hvad pannan gick för... en panna, som man bland tusen icke finner maken till. Skål, bror.... verkligen glad öfver din bekantskap.

Herr Widén satte ut sitt bröst, han kunde icke annat, ty han andades med en lätthet, som kom hans blod att sjuda, och han klingade med sin vän samt var fullkomligt belåten med honom, med sig sjelf och verlden.

— Eget med frenologien, den håller streck, om också tusende andra beräkningar icke slå in... Må allt annat vara hypoteser, i detta ämne vet jag hvad jag vet och dermed punktum.

Herr Widén nickade och fann, att herr Hallman talade både lärdt och väl.

— Ja, genom din energi, hedersbror, har du intagit din ställning af aktad man i samhället... förtjenar penningar plumt, inte sant? För min del, svåra tider, bekymmer och gråa hår. Icke värdt att hänga läpp... om hundrade år är allting glömdt. Ha ha! Skål... I morgon måste jag utbetala en hundralapp... vete tusan, hvar man skall ta den ifrån!...

— Hm... kanske att jag...

— Att du står i samma knipa...

— Nej, men att jag kanske skulle... hm... skulle kunna hjelpa dig...

— Nej, förbanningen, om jag tänkt på något sådant, hade jag icke talat om mitt lilla bryderi...

— Om du inte talar om det för Fia, så... jag låter visst inte kujonera mig, det hör inte till min karaktär...

jag har bestämdhet i viljan.... men fruntimmer blanda sig gerna i affärer, som egentligen icke röra dem...

— Det är sant.... du slår hufvudet på spiken....

— Således får du i morgon hundra kronor..., tyst, aldrig ett ord derom...

Herr Widén gick på tåspetsarne bort mot förmaksdörren, derifrån ljudet af fruntimmersröster då och då trängde fram till de båda samtalande herrarne, som dock kunde vara lugna, ty hvilka öfverenskommelser de än behagade göra, lyssnade deras hustrur icke dertill. De voro för sig inbegripna i ett för dem särdeles intressant samtal, hvilket rörde sig omkring en viss kryddkramhandlare, den der aldrig hade bort vara till — voro icke hans affärer allt annat än briljanta och skulle icke Laura i en förening med honom få allt annat än huslig välmåga!

— Han har alldeles kollrat bort flickan, — sade hennes mor och vaggade betänksamt fram och tillbaka. — Jag önskar, han vore der pepparn växer!

— Just passande för en »pepparstrut»!

De båda fruarna skrattade.

— Ja, din Laura kan göra hvilket förmånligt parti som helst, — fortfor fru Hallman, — hon borde ha sina pretentioner...

— Hon borde, ja! — upprepade fru Widén, — men jag kan ge mig hin på, att hon är ute och promenerar med den välsignade karlen. Det är så vanligt att han passar på henne, när hon kommer från sina spellektioner.

Och helt bekymrad sköt hon den svarta tyllmössa, som hon bar, på ena örat, i det hon stirrade på sin väninna och frågade:

— Hvad skall jag göra?

Härvid började fru Hallman tala om sin pappa, kamreren, och sin mamma, kamrerskan. I alla de kinkiga

omständigheter, som träffat henne efter deras död, var frågan om Laura den kinkigaste, ty en stackars mor kunde ju inte gerna hålla en nittonårig dotter inspärrad.

Just i detta ögonblick inträdde Laura och när man såg henne med rodnad på kinderna och glänsande ögon, fri och lätt som en fågel, så hade man verkligen svårt att tänka sig henne som innesluten i något slags bur. Med en öppenhet i sitt sätt, liksom hon meddelat den angenämaste sak i verlden, helsade hon nu från den unge man, som de båda fruarna nyss talat om, och hvilken varit nog artig att följa henne till porten.

— Han gjorde bättre, om han stod i sin butik och skötte sina kunder, — sade fru Widén.

— En karl, som för få månader sedan måst göra ackord med sina kreditorer, — inföll fru Hallman, — som rent af hanglar sig fram...

De båda fruarna vexlade en blick: det låg uppmuntran i fru Widéns ögonkast, medan ett djupt lugn utbredde sig öfver fru Hallmans anletsdrag. Ja, fru Widén kunde vara trygg. Då det gälde att skildra nästans fel och svagheter, var hennes väninna icke den, som sparade på målande färger. Men den unga flickan tycktes icke lyssna till eller fästa sig vid den mörka skildring, man gjorde. När bryr också en förälskad flicka sig om, att man säger, det hennes käraste är fattig — fattigdomen är en olycka och en olycka är henne ofta nog ett skäl mera för att älska.

— Jag kan när som helst gifta mig med en rik man, — tänkte Laura, der hon bläddrade bland noter, — jag kan gifta mig med en rik man, men jag kommer nog att vänta på min stackars, fattiga gosse.

II.

— Jag är aldrig i staden utan att jag tittar hit, — sade patron Wallerholm, en rödlett, korpulent, liten karl i grå kavaj och kragstöflar, och herr och fru Widén skyndade att säga, det intet kunde vara angenämare än hans besök. — Laura satt vid fönstret med sin virkning i handen, der hon, utan att lyfta upp ögonen, icke blandade sig i samtalet, medan hennes mor talade om det första sammanträffandet, hon haft med patronen, om beställandet af par ett kragstöflar, just dem han nu bar, i det hon med svärmiskt uttryck blickade i taket samt bedyrade, att mycket underligt sker i verlden, som är föranledt af en småsak.

— Jag vet inte huru det kommer till, — återtog patronen, — att jag har en sådan dragningskraft till staden. Kan ni kanske förklara det, fröken Laura?

Och då han som svar endast erhöll en liten skakning af hennes hufvud, började han tala om sin präktiga gård, det billiga pris för hvilket han köpt den, hvad vinst skörden skulle inbringa honom, de penningar, han förtjenade på mjölkafkastningen, sin egen ensamhet midt i allt detta öfverflöd samt sina trenne moderlösa barn och den vård de behöfde, hvilken skildring slutades med ett långt utdragit »hm».

— Ensamheten är förfärlig, — suckade fru Widén, — någon muntration behöfver menniskan. När jag är ledsen och Laura spelar piano, så . . .

— Det är inte sagdt, att fröken Laura vill spela för mig . . .

— Ah, hvarför inte? — sade fru Widén småleende.

— Jag menar i mitt hem och... som min hustru.

Patron Wallerholm hade visserligen förut gifvit vissa förhoppningsfulla vinkar, men så tydligt som i denna stund hade han aldrig talat. Fru Widén rodnade af nöje och nickade imot sin man, hvilken, med ett något yrvaket uttryck, nu i sin tur stirrade bort till dottern, som fullkomligt oberörd icke skänkte så mycket som en blick åt den rike friaren.

— Ja, fröken Laura kan ju taga vissa saker och ting i närmare öfvervägande, — sade den fetlagde patronen, som helt lugnt tömde sitt konjaksglas och, i det han beredde sig att gå, syntes finna det helt naturligt, att man icke skulle rusa åstad för att kasta sig om hans hals, fastän det gjorda förslaget ej var något att säga »nej» åt.

— Jag kan ju vid tillfälle få ett benäget svar.

— Ja, visst, ja, — sade fru Widén, som neg och tryckte friarens båda händer, under det han stod lika lugn som om han afhandlat, att tiden vore inne för höskörden, eller att det artade sig till att bli ett vackert höstväder eller dylikt, hvarpå de båda makarne följde den ärade gästen ända ut på trappan, der fru Widén talade om en ung flickas bryderi och tvänne af sällhet öfverfylda föräldrahjertan.

— Karlen ser ut som en stock, jag tar honom aldrig, — sade Laura, då fru Widén, alltjemt strålande och glad, inträdde för att skildra alla de fördelar, hvilka genom det föreslagna giftermålet skulle tillfalla dottern.

— Enkling, tre barn... — inföll Laura.

— Barnen få guvernant och du får allt hvad du pekar på.

— Jag tar honom aldrig, — vidblef Laura.

— Din far och jag skola nog finna tjenliga medel för att lära dig förstå din egen lycka... Du är ju min egen, snälla flicka... nej, reta mig inte med de der svängningarne på hufvudet! Din far och jag... men jag tror du sofver, Widén, efter som du sitter och blundar så der...

— Jag håller bara ihop ögonen, för jag tycker det stärker dem...

— Tänka på att stärka ögonen, då du borde tala förnuft, det är just så likt dig...

— Min söta Laura, — sade den lille skomakaren, i det han oroligt började trippa fram och tillbaka, — min kära flicka, du bör lyda din mamma...

Den ömma modern nickade uppmuntrande och herr Widén fortfor:

— Din mamma vet hvad som är förståndigast och jag ... jag...

— Din far är en man, — inföll fru Widén, — och han skall veta att taga vara på sin faderliga myndighet. Det jag med goda ord inte förmår uträtta, skall han med maktspråk förstå att genomdrifva...

— Ja, visst, ja, så tillvida... — Herr Widén pekade på sin panna. Han hade alldeles för ädla organer för att i sitt hus uppträda som tyrann, ty, hvad man än behagade säga, han hade en nobel karaktär och allt hvad som var gentlemannalikt, det kunde man vänta af honom.

— Milde Antonius! — afbröt fru Widén, betagen af en mindre angenäm häpnad. — Jag har nog märkt, att du på senare tiden är färdig att spricka af högmod öfver dina organer... jag begriper inte hvad det är för dumt prat.

— Jag vet hvad jag vet, — sade herr Widén, i det han småleende satte ut bröstet och stack båda tummarne i västens armhålor, medan han stannade framför sin fru.

— Ja, kära Sofi, intet öfvergår frenologien. Man kommer genom den till klarhet med de egenskaper, hvarmed man är begåfvad, man lär att förstå sig sjelf...

— Jag förstår bara, att någon skruf måtte vara lös på dig.

— Min lilla gumma, behagar du betrakta den här knölen vid venstra tinningen... Inte en bland tusen har en dylik knöl...

— Det tror jag nog... alla menniskor ha ju inte giktknölar i pannàn. Jag minnes nog, när den värkte upp.

— Dumheter... man födes naturligtvis inte med sådana här kulor i pannan, de tillkomma då själens ädelhet alltmera utvecklar sig...

— Karlen är verkligen på väg att bli förryckt, — tänkte fru Widén, i det hon nästan tillintetgjord sjönk ned på en stol, och hon skulle måhända hafva svimmat, derest icke en tunna lingon i samma ögonblick blifvit inforslad i köket, dit hon genast måste bege sig för att hindra de båda smågossarne från att stå på hufvudet i tunnan, och snart befann hon sig sjelf med rödglödgadt ansigte framför spiseln.

— Hvar i all verlden skall jag slå dessa kokta lingon, hvarenda burk är öfverfyld? — klagade hon och rörde med slefven i den stora malmgrytan. — Hela lifvet är bara förtretligheter.

— Vänta, jag har en präktig kinesisk kruka, — sade fru Hallman, som nyss förut glidit in genom köksdörren. Hennes röst, mild som en flöjtton, hade en lugnande verkan, och, liksom vinden flyger och far, så rusade hon ut och var i samma handvändning tillbaka.

— Söta Sofi, den ena tjensten är den andra värd. Du har hjelpt mig så många gånger...

— Icke något att tala om, kära du. Åh, nu har

han friat, patronen! Tänk dig, tjugofem kor, hundradetals tunnland öppen åker... för all del smaka på dessa lingon. Allt väl instoppadt i huset... silfver, linne och och sängkläder... ordnadt hushåll och gift en gång förut... Men allt detta vill Laura inte ens höra talas om.

— Då han friat på allvar, så...

— Här i huset friar man inte på narri...

— Söta Sofi, jag hoppas, du inte missförstår...

— Ack, Lisen, tänk dig sju möblerade rum...

Fru Hallman höjde sina händer mot himlen och tog den till vitne öfver dårskapen i att förkasta dylika förmåner.

— Icke så mycket som med ett strå en gång behöfva vi draga till hemgiften. Karlen kom en gång helt à propos in till oss, såg Laura och blef betagen... Men sitt ned för all del, kära du!... Och för denna briljanta affär gör Widén platt ingenting...

De båda fruarna erkände hvar för sig, att de begått en mesallians, och att hvarken herr Widén eller herr Hallman voro värda att ega tvänne intagande och omtänksamma hustrur.

— Laura kunde få ifrån det minsta och till det största, — återtog fru Widén, i det hon andades djupt, — hon kunde få från spiken i väggen till mattan på golfvet... ät lite mera sylt... Nej, jag tror, att jag sörjer mig till döds... Går du redan ifrån mig?... Ja, din kruka skall du få med snaraste igen.

Och med detta löfte höll fru Widén också ord.

— Bevara mig, — sade fru Hallman vid återställandet af det lånta kärlet, — krukan är ju spräckt.

— Den är naturligtvis sådan, som jag fick den.

— Då var den hel.

— Men, snälla Lisen, jag begriper inte huru du kan påstå detta.

— Och jag begriper verkligen ej hvarför du ifrar för motsatsen.

— Jag är, uppriktigt sagdt, en ordningsmenniska, — sade fru Widén med sjelfkänsla, — och jag vet hvad jag gör.

— För min del, har jag också temligen reda på mig...

Fru Widén höjde sina axlar. Det låg ett visst tvifvel i denna rörelse.

— Nej, söta du, det här går verkligen något för långt, — sade fru Hallman hysteriskt, hvarpå hon omtalade, att krukan var ett arf efter hennes pappa, kamrern, och hennes mamma, kamrerskan.

— Hm, — sade fru Widén.

Detta ljud hade den verkan, att fru Hallman ansåg sig befogad att fråga väninnan, om det vore hennes mening att skymfa de saliga döda.

— Jag bryr mig hvarken om dem eller dig! — Och härvid slog fru Widén dörren hårdt igen efter sig.

Med krukan i famnen föll fru Hallman i hysteriska snyftningar. Derpå följde några lugnare ögonblick, då hon trädde in till den lilla skomakarefrun.

— Om du bara erkänner, att du spräckt krukan, så vill jag förlåta dig.

— Du vet förmodligen bättre än jag, — svarade fru Widén, — huru den der sprickan tillkommit.

— Du kan ju bara säga, att det är en möjlighet, att du gjort det... detta är allt hvad jag begär.

— Jag har råd att köpa tusen krukor, — sade fru Widén, — men det roar mig inte att ersätta denna.

De båda qvinnorna stirrade på hvarandra på ett obevekligt och utmanande sätt, hvarpå de funno sig befogade att uppsäga all vidare bekantskap.

I denna stund hade fru Hallman glömt, att hon väl

behöfde fru Widéns små tjenstaktiga handräckningar, och fru Widén hade totalt förgätit, att hon angående Laura behöfde goda råd. Situationen att anklaga och att vara anklagad dref dem framåt, och de vände hvarandra kallsinnigt ryggen.

Affären med den ostindiska krukan sväfvade dock alltjemt i ett mystiskt dunkel, och som den oafgjorda frågan af de båda fruarna ansågs särdeles qvistig, så blefvo grannarne anmodade att gifva sitt domslut.

Fruarna A. och B. samt fröknarna C. och D. höjde sina ögon mot skyn, och hvilken af de båda väninnorna, som de sist talade med, syntes i deras tankar hafva rätten på sin sida.

— Jag. kan inte begripa, huru jag kunnat umgås med det der herrskapet, — sade fru Hallman, — det är ju ett rigtigt patrask.

— Den der menniskan har lånat af mig allt möjligt, — sade fru Widén, — hon var färdig att bära ur huset allt hvad jag egde... jag är rigtigt glad att ha sluppit ifrån henne.

Efter dessa förklaringar blefvo familjernas unga söner — hvilka nyss varit ålagda att lefva som fosterbröder — blefvo, som sagdt, de unge herrarne förbjudna att leka med hvarandra. Men antingen var det uppväxande slägtet alltför oerfaret i lifvets stridigheter, eller var förbudet af ett umgänge ett slags eggelse för dem att fortfarande njuta deraf, alltnog, i alla vrår och vinklar sökte de upp hvarandra och deras lekar hade aldrig varit så animerade som nu. På detta sätt fick fru Widén oupphörligen tillfälle att ropa:

— Hugo och Knut, jag tillåter er inte att lära odygd af Hallmans otäcka unge!

Och fru Hallman slog upp sitt fönster på vid gafvel, i det hon skrek:

— Wille, min ängel, jag slår dig både gul och blå, om du sällskapar med Widéns båda odjur till pojkar!

Herr Widéns ädla panna var måhända orsak till, att han ansåg det under sin värdighet att blanda sig i de tvister, hvilka utkämpades, och herr Hallman hade alltför stor fördel af herr Widéns nobla karaktär. Till-följe af detta uppträdde de båda herrarne icke offentligen för eller mot någon af de båda tvistande parterna. Men i ett afsides hörn, der herr Hallman frågade herr Widén angående hans tankar öfver den spräckta krukan, under det han skarpt blickade på den säregna organen öfver den lille skomakarens venstra öga, så måste denna herre erkänna, det han misstänkte sin hustru vara den, som förorsakat skadan. Detta erkännande anhöll han måtte blifva en hemlighet dem emellan, icke för att han var rädd att säga sanningen åt sin tillbedda Sofi, hans ka-raktär var ju, enligt frenologien, fri från all fruktan, men efter som hon hade för vana att uppfatta sanningen på ett för den talande något obehagligt sätt, så... Ja, så beseglades den anförtrodda åsigten med ett par glas konjak, hvilka visligen icke tömdes i hemmet, utan på en närbelägen källare, och var den lilla trakteringen icke mindre treflig för det.

Hvad Laura beträffar, log hon blott skalkaktigt och tyckte måhända, att de små stridigheterna kommit väl till pass, och som hon kanske var af ett något trotsigt sinnelag, vandrade hon, utan att låta störa sig, nu lik-som tillförene ut för att möta en viss ung man, med hvilken hon utbytte några »o» och »ack», hvilka ord hon fann helt romantiska samt fullkomligt öfverensstäm-mande med hennes smak.

— Jag kommer nog att vänta på min stackars, fat-tige gosse, — sade hon till sig sjelf, — han har så små, små fötter och så nätta mustacher.

Just i samma ögonblick kommo de båda fruarna hem, efter att hafva gjort ett par uppköp, och måste härvid passera förbi hvarandra på gården. De förde sig bägge med värdighet, voro raka som eldgafflar och satte näsorna i vädret.

— Jag må undra, hvem hon inbillar sig vara, — puttrade fru Hallman.

— Det gamla spöket är färdigt att spricka af högfärd, — sade fru Widén.

— Det finnes icke någon, som skryter så som den der.

— Det finnes icke någon, som har ett så oordentligt hem som den der.

De båda fruarna måste i denna stund ovilkorligen se sig om och de skådade hvarandra rakt in i hvitögonen, medan grannarne småleende tittade ut genom sina fönster.

— Det skulle vara roligt att veta, hvem ni nu för tiden lånar edra förnödenheter utaf, — sade fru Widén.

— Ljug lagom och skryt lagom, — sade fru Hallman. — Jag är färdig att skratta mig förderfvad . . . ja, inbillar ni er, att folk tror, det Laura kan göra ett briljant parti. Aj, aj, alla här i gården veta nog, att den fina Laura får hålla till godo med en bankrutterad kryddbodalare.

Fruarna A. och B. samt fröknarna C. och D. slogo upp sina fönster på vid gafvel och nickade och logo mot hvarandra, medan fru Widén störtade anfådd in i sitt förmak, der hon sjönk ned på en soffa.

— Den der menniskan blir orsak till min död!

Fru Widén var i denna stund så upprörd, att hon såg ingenting, eljes skulle hon hafva märkt, att Laura nyss stått tätt bakom henne på gården samt att hon följt henne in i kammaren.

— Jag skall visa dem, — allt det trotsiga i Lauras lynne hade vaknat till lif, — åh, jag skall visa dem, att

jag dock kan göra ett rikt parti! Man skall icke få orsak att skratta öfver mig, men att dö af afundsjuka, — och hon skakade de mörka lockarne på ett vredgadt sätt bort ur pannan, medan hon kämpade för att tillbakahålla några strida tårar. Hvad de ömmaste öfvertalningar icke förmått uträtta, det uträttade några stickord, och samma morgon skref hon ett bref till den rike patronen och samma afton firades i skomakarens lilla våning en storartad förlofning. Fru Widén tyckte, att hela denna tilldragelse var som en angenäm dröm, medan hennes man gick omkring det nyförlofvade paret, i det han icke dolde, att han kände en sann tillfredsställelse och högaktning för sig sjelf. Hvad Laura beträffar, egnade hon måhända denna qväll en och annan suck åt sin »stackars, fattige gosse», men i det hela kunde hon icke annat än småle åt de fördelar, som genom den ingångna förbindelsen skulle tillfalla henne; man skulle afundas det lif af lyx och komfort, som hon skulle föra, och härvid smög sig en känsla af verklig lycka i hennes själ.

— Söta Sofi, — sade fru Hallman i det hon följande dagen gläntade i fru Widéns köksdörr, — jag vet inte om jag törs visa mig för dig... men jag är verkligen så rörd öfver Lauras lycka...

Den värda damen gjorde en liten paus, under hvilken hon torkade sina ögon, i det hon tänkte, hvilket nöje det skulle vara att få komma med på ett ståtligt bröllop, samt att det för ett sådant ändamål väl vore värdt att ödmjuka sig.

— Det lilla missförstånd, som varit emellan oss, har djupt smärtat mig... — fortfor hon — vi äro ju bildade qvinnor... ack, jag gör första steget!... Jag måste lyckönska Laura, och... och... jag vill visst inte påstå för säkert, men kanske att det var jag sjelf, som

spräckte krukan, då jag i hastigheten sprang in för att hemta den till dig.

Nå, detta var ett erkännande, som jemnade mycket, och när fru Widén rätt tänkte på saken, så var det ju egentligen krukaffären, som förorsakat den lyckliga utgången af patronens frieri — små orsaker, stora verkningar —; och som hon dessutom verkligen var vid godt lynne, så öppnade hon stora famnen för fru Hallman, och de kallade hvarandra åter för gamla pensionskamrater och kära vänner.

Vänskapen har sedan den tiden varit beståndande, fastän springet tvärs öfver gården har upphört. Fruarna A. och B. samt fröknarna C. och D. säga, att hvad som betydligt bidragit till denna sämja är herrskapet Hallmans flyttning till yttersta ändan af Norr, medan herr och fru Widén fortfarande bo qvar i det stora huset på Söder. Detta hindrar dock icke familjernas damer, att ofta försäkra hvarandra om behofvet af en orubblig tillgifvenhet, liksom deras herrar äkta män, att stundom komma tillsammans för att studera frenologien, och är herr Hallman alltjemt ganska belåten öfver små ficklån, medan herr Widén icke har skäl att vara missnöjd med sin ädla organ öfver det venstra ögat.

Den röda färgen i fara.

Tjurar besitta ett visst färgsinne. I somras trodde sig hr Pettersson — då han kom från ett folkmöte — ha fått erfarenhet deraf.

— Om jag begriper, hvarför tjuren är så ilsken på mej! Troligen vet han, att jag prenumererar på Isidor Kjellbergs »Skandinaven».

ontrasterna.

Han dväljes helst i djupa kassahvalfven,
den af sin omsorg bleke mammonsträl.
Han dansar kring sin gud, den gyllne kalfven,
hans allt på jorden, ja, hans lif och själ.
Han har ej råd att dricka vin, blott vatten —
han fruktar tjufvar under eget tak.
Som draken rufvar han på ärfda skatten;
den är hans tanke i den tysta natten,
den jagar sömnens genius från hans sofgemak.

En namnlös oro jemt hans inre qväljer:
hur skall det växa nu, hans kapital?
Den bästa bank han för sin mammon väljer;
men kanske kunde han gjort bättre val . . .
Ja, hvarför ej en million placera

i en affär solid, naturligtvis!?
Men ack, patronerna, de echappera
och stolta firmorna så lätt cedera —
som korthus ramla de vid första penningkris.

Men bäst han, kall och känslolös för nöden,
så feberaktigt hopar skatt på skatt,
med höjda lian vinkar honom döden —
och då, du gyllne kalf, god natt, god natt!
Ja, så han föll, den gamle mammonsträlen,
likt murkna trädet, som man nyss högg af.
Han stöp vid kassan, på akilleshälen,
och kassakistan, der han låst in själen,
den tog arftagar'n, dansande på gubbens graf!

* *
*

Han dväljes gerna i sin trefna koja,
den gode mannen, klädd i arbetsblus.
Ljuft fängslad der af Hymens rosenboja
han skådar lifvet i dess rätta ljus.
Ej ville han sig neka söderns drufva,
och han lifskraftig står, som rotfast ek.
Men söka guld i — Falu koppargrufva
och luckorna för kassahvalfven skrufva —
det anser han förvisst som »fåvitsk barnalek».

Trygg vandrar han sin obemärkta bana
och aldrig skenet tar han för kontant.
Har dock för nöden, der han den kan ana,
en tår i ögat, i sin hand en slant.
Om sjelfva rikets bank i dag kreverat,
den mannen i sin blus stod ändock qvar.
Sitt kapital för sig han reserverat,
det i hans egen arm är deponeradt,
när bankruttören icke ens ett lufslott har.

Han tackar himlen sist för sina öden,
och dör han, skröplig, i en bortglömd skrubb,
som en välkommen gäst han helsar döden
och slår på hornen Beckmans Belzebub.
Han tågar hän till allerhögsta orten —
Men ack, hvad ser han! Ej han tagit fel:
der står ju mammonsträl'n med guldet, l....n,
och kommer ej igenom »trånga porten»,
ty han till punkt och pricka liknar en — *kamel.*

Cestus

Också ett skäl.

— Det är allt bra mycket behagligare att raka sig sjelf, än att ha en barberare, som står öfver en: han känner alltid, om man tagit sig en konjak på morgonqvisten!

En dag ur en gift mans lif.

Skildrad

AF

SAXON.

Ändtligen slog klockan åtta, och det var tid att stiga upp, hvilket jag äfven gjorde.

Jag var vid det allra sämsta lynne. Barnen hade skrikit halfva natten, hvilket haft till följd, att jag ej fått en blund i mina ögon. Pigan hade varit borta på en dans, och min hustru, som skött barnen, hade sålunda fått uppbära följderna af mitt dåliga lynne — ty att endast ligga och svära öfver danslystna pigor kunde jag ej stå ut med på längd.

Nu var jag imellertid uppstigen, och nu skulle det vara slut på mina lidanden, tänkte jag. Jag lyfte på gardinen och såg ut genom fönstret. Det regnade, och himlen var aldeles molnbetäckt. Naturligtvis var detta icke egnadt att förbättra mitt humör.

Jag gick till lavoaren för att tvätta mig. Tvålen var borta. Ett moln for öfver min panna, och jag öppnade dörren till salen. Der stod min hustru med ett så genomhusligt drag utbredt öfver hela sitt väsen och tvättade de båda småttingarne. Jag såg dock ej derpå, utan frågade med barsk stämma, »om f-n tagit tvålen».

Min hustru räckte mig den med ett »förlåt mig, snälla Johan!» Men icke hörde jag det! Jag sade i stället, att det var »förb—dt märkvärdigt, att jag icke skulle få tvätta mig före *ungarne*.

— Du steg ju så sent upp i dag, Johan.

— Nå, än se'n då! . . . Kunna icke ungarne vänta, så får du skaffa tvänne tvålar.

— Kära Johan, det ligger ett helt dussin i lavoarlådan.

— Och det gick icke an att lägga fram en af dem i stället!

Jag väntade, att hon skulle svara: »det kunde du ha gjort sjelf.» — Då hade hon varit att gratulera. Hon teg dock och jag gick tillbaka in i sängkammaren.

När jag skulle sätta knappar i skjortan, hade jag sönder ett par stycken genom min ovarsamhet. Jag hade fått ett dussin knappar, af det slag jag begagnade, till julklapp af min hustru. Nu blefvo de oskyldiga tingesterna en anledning att försämra mitt humör. Jag tyckte, att »hennes julklappar» voro »skräp, som man blott har förargelse af».

När jag skulle ta på mig en krage, var det lika illa. Alla voro för små. Jag såg ut i salen, men ingen fans der. Att hugga tag i klocksträngen var ett ögonblicks verk. Detta gjorde jag imellertid så grundligt, att jag fick den i handen. Klocksträngen slungades med en eftertrycklig svordom i vrån, hvarefter ropet »Lotta!» genljöd i våningen.

Min hustru kom in.

— Är det du, Lotta?

— Hon håller på att kläda barnen.

— Barnen! Aldrig är det annat än »barnen». Kan hon icke ensam ta på dem? Hvarför skall du alltid hållas i det usla köket?

— Kära Joh...

— Kära mig hit och kära mig dit! Jag vill ha en ordentlig krage.

— Det fins sådana der i byrån.

— Nej, i h—e heller... Jag...

— De ligga i mellanlådan. — Min hustru gick fram till byrån ock drog ut en sådan. — Se här har du dem, Johan. Du har blott sett efter i den öfversta lådan.

— Går det icke an att ta ut det der eländet, som icke duger? Eller vill du, att jag skall strypa mig?...

— Jag måste ut i köket. Behöfver du något mera?

— Nej!

Min hustru gick. Jag tog på mig nattrocken och började vandra fram och tillbaka på sängkammargolfvet, högst misslynt öfver att ej frukosten var färdig.

Om en liten stund tittade min hustru i dörren, bedjande mig att komma och äta.

Mumlande ett »det var då icke för tidigt», gick jag ut i salen och satte mig till bords.

Maten var så väl lagad och kaffet så godt att det förargade mig. Jag fick nämligen ingenting att anmärka på. — Dock, ödet var mig huldt, en skorpa var bränd.

Jag talade med anledning deraf i hela femton minuter öfver det bekanta ämnet »ordning och skick», och jag hade säkerligen hållit på längre, om jag icke blifvit afbruten. Ett af barnen slog sin kaffekopp öfvar ända.

Något bättre tillfälle att ge luft åt min åsigt om, att »ungarne alltid sk'a hänga vid bordet», hade aldrig kunnat ges, och jag lemnade icke detta obegagnadt.

På maten skulle jag, efter gammal vana, ha en cigarr. Min hustru hade flyttat cigarrlådan från byrån till nattduksbordet, och då var det naturligtvis icke möjligt för mig att hitta på den. Hon fick, förstås, hjelpa mig dermed och erhöll på samma gång en erinran om, »hur

förargligt det är, när ingenting får ha sin rätta plats, utan skall flyttas än hit och än dit.

Strax derefter skulle jag ta på på mig mina skor, men den ena stod ej att finna. Efter mycket sökande befans ett af barnen ha dragit den under en soffa.

Jag uttalade mig, just icke så kortfattadt, öfver olämpligheten af dylika leksaker samt tillade:

— Det är märkvärdigt, att två qvinnfolk, som ej ha stort mer att göra, än se efter ett par barnungar, icke kunna göra åtminstone *det* rigtigt.

Jag kom då icke ihåg, att pigan efter dansnatten nog varit så litet »disponerad» för arbete, att min hustru säkerligen fått göra allt, som uträttats på morgonen. Icke heller kom jag ihåg, att min hustru — för att inbespara mat och lön åt en piga n:r 2 — åtagit sig en hel mängd sysslor, hvilka nu i brådskan ej kunde bli så punktligt skötta.

När jag skulle ta på mig öfverrocken, ref jag en knapp ur den. Naturligtvis skrek jag strax på min hustru. Hon kom ögonklickligen.

— Hvad är det, Johan? — frågade hon.

— En knapp är för hin i våld! Det är besynnerligt, att du ej kan se efter sådant.

— Den satt qvar i går qväll, — vågade hon invända.

— Men den var färdig att ramla ur, — svarade jag häftigt.

Hon fann ingen knapp, som var lik den urrifna. Att skynda två trappor ned i boden var för henne en minuts verk. Jag tyckte, att hon var borta en half evighet.

Sedan jag, under det hon sydde fast knappen, förklarat, att hon alltid borde se efter att sådana funnos

hemma, fortsatte jag mitt vid frukosten afbrutna tal om »ordning och skick».

Min hustru svarade ej ett ord. Hon blott qväfde en suck ibland.

Med ett djupt andetag af lättnad anträdde jag färden till redaktionsbyrån.

Der gick imellertid mig allting »afvogt i handom». Än skref jag »utlandet» på notiser, som skulle stå under »landsorten», än lemnade jag samma notis två gånger, än klippte jag ur tidningor, som voro fjorton dagar gamla o. s. v. Och allt var så mycket förargligare, emedan jag der ej hade någon att urladda mitt dåliga humör på.

Klockan slog tre. Jag gick hem för att äta middag.

Min hustru var ej hemma. Hon hade gått till sin mor, som bodde i staden, emedan denna häftigt insjuknat.

Pigan hade gjort middagen i ordning. Hennes — efter dansnatten — sömniga ansigte väckte genast min förtrytelse och hennes mästerprof i den kulinariska konsten var icke egnadt att blidka mig. Kotletterna voro uppbrända och soppan så salt, att jag ej kunde äta den. Efter en ljudlig svordom kastade jag i mig en sup, tog en smörgås dertill och gick. Pigan såg jag ej till, och det var väl — för henne åtminstone.

På vägen till redaktionsbyrån gjorde jag åtskilliga reflexioner öfver mitt öde. Jag tyckte för mig sjelf, att det var illa ställdt, då min hustru »sprang staden rundt, under det att jag ej kunde få ett ordentligt mål mat».

Jag slöt en timme förr än vanligt på byrån och vände strax om hem.

— Kan man få ett ordentligt mål mat nu? — frågade jag min hustru, så fort jag kom in genom dörren.

Hon gjorde stora ögon öfver att se mig hemma före den vanliga tiden och hade naturligtvis icke någon mat i ordning.

— Det skall genast bli, snälla Johan, — sade hon. — Jag väntade dig ej så tidigt...

— Det kunde jag väl tro, — svarade jag, i det jag satte på mig hatten och rusade ut.

Färden styrdes till närmaste källare, der jag träffade några »vänner», hvilka voro benägna för att sexa — på min bekostnad.

»Nöjet» räckte till klockan 1 på natten, då jag börjat nyktra till efter suparne till sexan, konjaken till kaffet och punschen deruppå. Jag var rätt underlig till mods, när jag beträdde hemfärden. Jag hade nämligen under de fyra år, jag varit gift, aldrig upplefvat en sådan dag som den, hvilken sedan en timme var lupen till ända.

När jag kom hem, såg jag, att det brann ljus i salen, i sängkammaren och i köket. »Fördömdt slöseri», mumlade jag, i det jag tog fram nyckeln för att låsa upp porten. Den stod öppen.

När jag trädde in i salen, märkte jag att någon derifrån skyndade in i sängkammaren. Strax derefter kom pigan in.

— Behagar herrn spisa? — frågade hon.

— Hvem f-n äter något midt i natten!» — röt jag och såg på pigan. Hon föreföll mig ännu mera sömnig.

Pigan försvann. Jag gick fram till bordet för att släcka lampan, som stod och brann.

Jag såg på min hustrus arbete. Hon hade hållit på att märka näsdukar åt mig.

En suck, kommande från sängkammaren, banade sig väg till mitt öra. Jag tyckte mig också höra dämpade snyftningar.

I ett nu stodo alla de många orättvisor, jag låtit henne vederfaras under dagens lopp, tydliga och klara för mig. Jag betogs af en häftig ånger. Huru tåligt och mildt hade hon icke fördragit allt! Ja, icke endast fördragit — hon hade äfven visat sig lika uppmärksam som alltid. Nu senast hade hon ju låtit pigan ha i ordning qvällsvarden åt mig. Och sjelf hade hon suttit uppe och arbetat just åt mig. — Hon hade nog icke kunnat sofva, stackare!

Jag smög mig till sängkammardörren och öppnade den ljudlöst litet på glänt, utan att hon märkte det. Hon hade en bok framför sig, men den såg hon ej i. Hennes tankar tycktes vara fjerran. Drömde hon om sin glada barndom, om sina ljusa förhoppningar, som hon nu säkert trodde vara ramlade?

Ur de rödgråtna ögonen föllo då och då tårar ner i boken. Jag kunde icke länge se derpå ... Jag störtade in, slängde min arm kring hennes lif och sade:

— Älskade Siri, förlåt mig! Jag förstår nu allt, allt!

Hon såg upp till mig, leende genom tårarne. Jag kysste bort dem, under det jag fortsatte:

— Aldrig, aldrig mer, Siri, skall du behöfva gråta för min skull!

— Ack, det var ju ingenting, Johan; jag var ju blott litet barnslig, — svarade hon sakta.

— Jo, Siri, jag har så mycket att be dig om till-

gift för... Men nu är ju allt godt igen?... Du har ju förlåtit mig?

— Ja, Johan, om jag har något att förlåta dig för, — svarade hon trohjertadt.

Jag tyckte mig vara en rigtig stöfvel, som kunde bli butter och trumpen, då jag hade en sådan liten söt och präktig hustru.

Snart voro ljusen släckta. Det hade blifvit tyst. Morgonrodnaden började titta in genom ett hål på rullgardinen. Min hustru sof, men icke jag.

Hon var verkligen vacker, der hon låg med slutna ögon, under det att barmen regelbundet höjdes och sänktes för andedragen. Jag sökte att smyga en kyss på hennes läppar utan att väcka henne. Men hon slog upp ögonen.

— Johan, — hviskade hon och lade sin arm omkring min hals...

En titt in i köket.

(Af Petöfi.) *)

Jag tittade in uti köket . . .
Min pipa höll jag i handen.
Förstås, jag skulle den tända,
fast redan präktigt nog brann den.

*) Öfversättning af *Skinfaxe* från magyariska originalet: »Befordúltam a konyhára».

Jag eld på min pipa haft länge;
dit derför ej stegen mig förde;
men inne der, just framför spisen,
en flicka, så fager, sig rörde.

Hon bränderna makade ifrigt;
i höjden lågorna sköto.
Men ack! ur den sötungens ögon
änn' skönare flammor sig bröto.

Och då hennes blickar mig mötte
— jag knappt om min häpnad må minna —
min pipa, den glödande, släcktes,
men hjertat mitt började brinna.

Skalden och drufvan.

(Af **Petöfi.**) *)

Ingen lust och ingen lystnad
har jag efter lagerkransar.
Ungerns sköna flickor, hellre

*) Öfversättning af *Skinfaxe* från magyariska originalet: »A költő s a szőlővessző.

kransen mig med druftyngdt vinref!
Ty åt skald och drufva samma
lott förläntes här i lifvet;
samma öde dem förenat:
skalden, drufvan, båda skänka
verlden sina varma själar.
Drufvans själ — det är ju vinet.
Skaldens själ — det är ju sången.
När åt verlden skald och drufva
sina frändesjälar offrat,
bort de vissna och försvinna;
men fast de ej synas mera,
vin och sång — de svunnes själsdoft —
fröjda verlden all!

Några skolminnen.

Berättade

af

CHICOT.

Det moderna samfundslifvets vigtigaste och kanske mest svårlösta problem, det om uppfostran, är på god väg att förlora hvad mången fordom ansåg vara den vigtigaste faktorn deri, nämligen stryket. Här är ej stället att anställa undersökningar om nyttan eller skadan af risets uppfostrande egenskaper, för mig vare nog vissheten att flertalet af mina läsare ännu ej lyckats förjaga en större eller mindre skörd af känslor från den tid, då karbasen ännu utgjorde upplysningens sista ord, för så vidt barndomsminnena sitta i och det påstås, att de göra det. De skola då gifva mig rätt åtminstone i det hänseendet, att talet om »älskade lärare» i allmänhet nästan alltid varit mera en torr dekorativ frasering vid vissa högtidliga tillfällen än allvarsamt menadt och att »herr magistern» snarare i alla tider fastmera ntgjort det mer eller mindre berättigade föremålet för disciplarnas gemensamma hat än någon deras tillgifvenhet. Må man derför hysa litet mera öfverseende med mina elaka hjeltar än de kanske annars skulle förtjena!

En olycksdiger knalleffekt.

För min del hade jag icke mycket att beklaga mig öfver, eftersom jag slapp undan med blott första resans näpst och jag skulle icke heller tala derom, såvida ej sjelfva orsaken hörde till de egendomligare. Den tiden var det på högsta mod att gå och smälla med ett stycke tuggad kautschuk och den, som smälde bäst, gälde förmer än äfven den yppersta »plugghund». Det var blott de förmögnare pojkarne, som kunde hålla sig denna sprättiga lyx, hvartill vi fattiglappar fingo bidraga genom tuggningen. Vi togo nämligen hvar sin bit på entreprenad mot visst pris och att leverera på bestämd tid. Jag hade sålunda öfvertagit ett större stycke af klassens rikaste (och följaktligen dummaste) pojke och just fått det i ordning under frukosttimman, sedan jag förgäfves naggat derpå i tre runda dygn. En vacker bit var det, svart och skinande, så att skilsmessan föll sig svår. På middagen skulle den levereras.

Klassläraren, magister Barthman, var skolans mildaste man, men han tyckte inte om kautschuksknallar och hade förbjudit oss att hålla på dermed under lektionerna. Vi skulle räkna just denna timma. Aritmetik var mitt tråkigaste ämne och kautschuksbiten låg i västfickan. Jag tog upp och betraktade den, suckade och kunde icke hindra händerna från att framtvinga den präktigaste ljusgrå-färgade blåsa, icke olik en stor äkta perla. I detsamma kreverade en dylik bomb på öfre afdelningen; magister B. skyndade dit och uppfriskade pojkens hårrötter med några luggar. Jag vardt förskräckt och skulle just gömma undan min anförtrodda skatt, då

den kreverar med en knall, som slog lock för mina örhinnor. Mekaniskt hörde jag magistern befalla mig att gå och låna sekundas rotting. Ordern lyddes mekaniskt och mekaniskt åsågs sekundas förfärliga tyranns, det s. k. »Svinets», så välmenande vridningar och vikningar på rottingen. Jag var alldeles bedöfvad, men återkom så grundligt till mina sinnen af den gode magister Barthmans kraftiga sätt att föra rottingen, att jag med ens och för alltid fick denna del af min uppfostran fullbordad. Barthman var annars en rigtig mes; men att han äfven hade sina ryck af manhaftighet, det går jag i god för ännu i dag.

»Malena».

Lektor Salig kom till läroverket under min tid. Han hölls för ett rigtigt lärdomsljus och vi voro smått nyfikna på honom, i synnerhet som han skulle efterträda gamle Sjöström, som slog in kristendomen mer än han lärde den.

Lektor Salig inträdde då en måndagsmorgon i den stora tredje klassen och lyckades genast tillvinna sig icke allenast tertianernas utan äfven de qvartaners synnerliga uppmärksamhet. Det var en lång, mager, mörk karl, som kom inrusande med mycken fart. Svartklädd från topp till tå, bar han också svarta handskar, en ståndpunkt, dit våra lärare ännu icke hunnit den tiden. Lektor S. gick

fram till pulpeten, satte hatten för ansigtet och höll den der en passande stund, hvarefter han drog af sig handskarna och frågade med en underlig, gnäggande röst efter »hvad som utgjorde ämnet för vår betraktelse på denna stunden?» Från detta ögonblick var han vår man och kristnades strax till »Malena», hvarmed förmodligen afsågs hjeltinnan i den vackra visan »Malena, salig gumman min» etc., etc.

Jag erinrar mig bland mycket annat ett kostligt uppträde med honom första terminen. Vi hade illuminerat på Lucia-dagen (»bränt Lusse», såsom det hette på skolspråket) för den mycket afhållna klassläraren, dr Flod, som vid denna alla 13 December återkommande skolhögtidlighet fick sin kanske tjugonde silfverkaffekanna med specier i. Nu voro vi en ovanligt stor klass och det fans ett så betydligt antal snyggare ljusbitar öfrigt, att vi tyckte det vara synd att låta dem förfaras. Då föll klassens värderade custos morum (d. ä. sedernas vaktmästare) på den verkligen luminösa tanken, att fira en extra Lucia för Malena måndagen derpå.

Vi läste i ett mycket stort rum med bänkar på bägge sidor; midt på golfvet stod ett bredt bord, hvartill lärarens s. k. pulpet bildade ena ändan. På långbordet strax framför pulpeten hade vi samlat klassens alla gamla smutsiga bleckstakar och i de låga piporna stuckit alla Luciafestens stearinreminiscenser. Illuminationen var, som man hör, just ej storartad, men nog förrådde den en rasande god vilja. På lärarens bord hade den tjocke Putte Rundberg (»Risgrynsgröten» kallad) — dagen till ära — lagt sitt i svart sammet bundna Nya Testamente.

Vi höllo oss förfärligt allvarsamma, när lektorn inträdde. Han lade också band på sig, men af helt andra skäl säkerligen. Han darrade så af sinnesrörelse, att han hade svårt att få af sig galoscherna. Det syntes på ho-

nom, att detta var en öfverraskning af angenämaste slag. Stackars karl, man hviskade, att han led värre smälek hemma än någonsin i skolan. Så att nog voro dessa gamla bleckstakar en triumf för *honom*. Nå, han fubblade af sig handskarne, satte hatten framför sina sorgliga ögon och höll den der längre än som anses gå åt till en ordentlig bön. Så satte han den försigtigt ifrån sig och nu brast det löst.

— Jag tackar eder så mycket, mina gässar, — stammade han, gnäggande på sitt hiskliga sätt, — jag tackar eder verkligen samt och... ja, verkligen tackar jag eder icke för den stora heder I bevisat mig denna dag, oaktadt jag så kort tid... så kort tid dväljts bland eder, gässar. Särskildt får jag tacka eder för denna präktiga gåfva (han grep härvid i boken) jaha, gåfva af det, som jag öfver allt i verlden...

— Hör nu lektorn, tänk aldrig det! — skrek Risgrynet ifrigt. — Det är allt mitt testamente och pappa har skrifvit mitt namn i det också, fast det står på baksidan af frambladet. Pappa försökte nog på framsidan, men papperet var för glatt, så att det bara blef en stor plump. Jaha, den synes nog.

Det gjorde dock de fleste af oss verkligen ondt att höra Puttes sladdrande tunga och beskåda den arme lektorns grufliga förlägenhet.

Morgonen var ruskig. Det hade snöat mycket, luften syntes butter, hvilket, sammanlagdt med det passerade jemte ortodoxien, hotade att göra stämningen i klassen tryckt, oaktadt illuminationen. Men Kalle Berlin, en jovialisk skomakareson, var gossen att aflägsna värre qvalm än så. Han satt och lade än det ena, än det andra benet öfver hvarandra, just för att låta beskåda ett par ofantliga stöflar, som han antagligen lånat ur faderns stora olagade förråd. Till slut begärde han, att få gå ut,

och förde då ett sådant väsen med klackjernen, att lektorn tillsade honom, att gå tyst och beskedligt. Detta rättade sig Kalle också efter så till vida, att han återvände till sin plats, drog af de ofantliga stöflarne, tog dem i handen och gick på tåspetsarne i strumplästen genom rummet, långsamt och högtidligt som en kung på kothurnen. Vid dörren gjorde han halt och drog åter på stöflarne. Utkommen i förstugan hörde man honom dundra alldeles förfärligt. Samma scen upprepades vid återvändandet, och när han väl intagit sin plats, satte Kalle sina snöiga hedersknyfflar så långt framåt som möjligt och syntes med särdeles välbehag åskåda de rännilar, hvilka den smälta snön bildade på golfvet. Lektorn kallade fram honom.

— Hör du, min gässe, — sade han, — du kan icke draga af synden såsom du drager af dina stöflar, min gässe, utan den vidlåder dig i alla dina lifsdagar, gässe. Men låtom oss nu se, om du är lika hemma i din katekes som i odygder. Låt höra! Kan du slutligen säga mig, etc.

Kalle svarade ingenting och när Malena fogligt upprepade frågan på det sista och längsta stycket i gamla långkatekesen, svarade Kalle slutligen vresigt:

— Skall jag kunna veta det jag?

Den gången kom ändtligen rottingen fram. Men då Malena stod och fubblade med den, utbrast Kalle på sitt oefterhärmligt gemytliga sätt:

— Åh, kära, söta Malena, förlåt mig!

Och Malena lade verkligen bort straffredskapet och serverade i stället en längre moralkaka, med hvilken ytterst didaktiska operation denna märkvärdiga extra Luciafest, vid oset från de i pipan nedramlade vekarna, tog en mycket sorglustig ändalykt.

Drummeln.

Lektor Wilander var en i sina ämnen durkdrifven karl, allmänt aktad pedagogisk författare och medlem af flera lärda sällskap. Men, under det hans namn sålunda hade en god klang inom den vetenskapliga verlden, kallade vi honom aldrig annat än »Drummeln». Ty, med alla sina insigter, var han en opraktisk man i högsta grad och förstod ej att handleda pojkar mer än en papegoja.

Alla »fuskade» för honom och det kunde också komma på ett ut, hvad det närmaste målet angick, emedan han utdelade betyg efter platsen och alldeles icke med hänsyn till kunskaperna. Man hade boken bakom kamratens rygg och sneglade sig till svaren derur. Det var till och med ingen fara i att ha boken framför sig.

— Hvad är det för en bok, du svarar ur? — frågade då Drummeln.

— Lektor Wilanders »Lärobok i Geografien», — svarade discipeln.

— Mycket bra, min gosse. Studera den flitigt, så blir du en rigtig geograf med tiden, ahum.

En annan gång frågade han skolans *mauvais sujet,* Kristian Lunnander, hvar Barcelona ligger. Men Kristian, som ej ens vårdat sig om att medtaga bemälde förträffliga lärobok, fann för godt att undandraga sig alla geografiska spörsmål bakom klädhängaren, som, fullsatt med rockar, var uppstäld just i det hörn, der denne upptågsmakare hade sin plats. Drummeln fick intet svar.

— Nåå, Kristian du, hvar ha vi Barcelona?

Intet svar.

— Hvad nu, har du inte reda på Barcelona? — upp-

repade han, gående fram till stället, der Lunnander nyss suttit.

Men fågeln var borta.

— Hvad nu, har Lunnander gått ut? — frågades de omkringsittande.

Svaret vardt nekande.

— Ahum, — mumlade Drummeln som vanligt och fortsatte lektionen. Om en stund fick han händelsevis sigte på Lunnander, som åter krupit fram.

— Hvar har du hållit hus, Kristian?

— Ingenstans, — blef svaret.

— Hvad nu, jag tyckte du var ute nyss, jag.

— Neej, herr lektor, jag har nog varit inne hela tiden.

— Hm, det var märkvärdigt. Jag tyckte ändå precis, att du inte var här för en stund sedan, ahum.

Ja, sådan var den lärde Wilander: närsynt, tankspridd och opraktisk. Men arg kunde han nog blifva och han hade sina skäl litet imellan.

Vi brukade kasta papperstussar i galoscherna, så att han hade ett fasligt bestyr med att få dem på sig, när timmen var slut och en annan lärare inträdde. Ju mer han bankade och sköt på, ju fastare kilades hindret. Slutet på visan blef, att han nödgades taga galoscherna i hand och krafsa dem på sig bäst han kunde ute i förstugan, der hans stamp mot det stenlagda golfvet länge genljöd till pojkarnes fromma.

Men han beslöt att sätta p för detta ofog och skulle den nya æran börja, när han fick sina nya galoscher. (Skolfuxar ha alltid haft särdeles tycke för galoscher och skomakaren nödgades göra magistergaloscher till rigtiga speldosor, så starkt afseende fästes på knarren.) Det föll sig imellertid svårt, ja, nästan omöjligt att få loss bakkapporna, som voro af det styfvaste, obstinataste läder.

Ändtligen gåfvo de med sig och så stälde han dem i en fönsternisch, der hans lösegendom torde vara fredad för bombardement. Vi läste Gamla Historien af den hedersmannen Jakob Ekelund och Drummeln tyckte väl icke Jakobs epistel vara tillräckligt upplysande, eftersom han bad om ett stycke »klita», för att närmare åskådliggöra, huru Dido lät spänna oxhuden för att få ihop Karthago. Berndt Bomgren, en galgfågel i åminnelse, begär att få gå ut, men skyndar till jernhandlanden midt imot och köper ett par fina tvåtumsspikar. Försedd med dessa och en liten behändig hammare — ett lån af vännen bodpojken — kommer han helt beskedligt in just som Drummeln är bäst i tagen om oxremmarna, med ryggen åt galoscherna och själen i det gamla Karthago. Berndt smyger till fönsternischen och spikar fast galoscherna i en handvändning. När lektionen var slut, hvarunder vi, i parentes sagdt, ej fått läsa ett ord, flögo vi alla på dörren. Det lär ha varit en lustig scen imellan Drummeln och hans nya galoscher. Han kom dit med öfverrock, hatt, käpp och hufvudet fullt af Dido, Œneas, Hannibal, Marius m. fl. gamla spöken, trädde först foten i den ena, sköt den dugtigt fast och lyckades ganska riggtigt få på äfven den andra. Men så var han också fastläst och de historiska gubbarna försvunno som rök inför det fotgripliga trångmålet. Förgäfves sökte han draga stöflarna ur galoscherna. Det gick ej, dertill voro bakkapporna för styfva. Ändtligen måste han ropa på hjelp, hvilken också meddelades af skolvaktmästaren, gemenligen uppkallad med vedernamnet Sigurd Ormöga. Denne lärer råkat i fara att tappa sitt enda återstående synverktyg vid åsynen af den upprörde lektorn, men kom snart underfund med situationen och nödgades då till slut lägga omkull Historiarum lektorn på golfvet och hala honom ur stöflarna på det viset. Så att icke prisade

Drummeln just sin försigtighet den gången. Men han köpte samma dag ett styggt spanskt rör.

Och det fick han goda skäl att fresta på i framtiden. Bland annat minnes jag en historia från sommarsidan efter den der galoschaffären. Ungefärligen vid denna tidpunkt hade saker af guttaperka kommit i handeln och några bollar af detta numera så använda materiel förirrade sig öfver till stadens galanterihandlare, hr Patricksson. Bollarna upphäfde de ilsknaste tjut när man klämde på deras runda klot. Kristian Lunnander köpte en sådan, hvilken väckte mycket intresse hos den sportidkande ungdomen. Vi voro mest allesammans skickliga bollkastare och så iscensattes med Drummeln en drift, som höll på att förarga lifvet ur denne. Ty bäst han en solig och vacker eftermiddag gick omkring på golfvet och beskref ett flodområde, hördes ett det gällaste pip i klassen. Den gången var Drummeln icke sen att springa efter käppen och komma med den i högsta hugg åt den sida, hvarifrån ljudet hörts. Men han hann knappt öppna munnen till en straffpredikan förrän ett gält pip kom från den motsatta sidan.

— Jaså, det var här, — flåsade lektorn och sprang med lyftad käpp dit, hvarifrån ljudet nu kommit, — jag skall minsann lära er försöka skämta med *mig,* — tyckte han.

Men nu pep det än jämmerligare från första sidan. Drummeln öfver dit.

— Aha, tyckte jag inte det var här ändå! Jo jo, det är väl du Kristian igen, men den här gången ...

Åter gnisslade ett ilsket tjut på qvintabänken. Drummeln dit.

— Jaså, det var här ändå, men här ska' vankas...

Bollen skar dock sin väg i rummet fortare än lektorn svängde sin rockskört och på detta sätt kastades

den olycklige lärde från höger till venster som en skottspole, tills han slutligen andfådd kastade sig på stolen. Men här gälde att icke öfverlemna sig åt en förtviflan ovärdig historikern och geografen, utan att taga reda på corpus delicti.

Ransakningen skedde på stället. Bägge klassernas lärjungar kallades fram, en och en i sender, och visiterades noga, men ingenting fans, som kunde frambringa ett ljud, likt det, hvilket nyss så obehagligt kittlat Wilanders örhinnor. Han försökte med ett par nycklar, men vi bara skrattade åt hans befängda försök att blåsa i piporna. Bollen låg längesedan i godt förvar nere på gymnasiivallen, utkastad genom fönstret. Det skulle blifva kollegium om saken, men det torkade in och hade väl icke heller lönat sig mycket, för såvidt man ej tänkt sig döma två stora klasser till allmänt generalbas, hvilket på rektor Fridelii tid skulle ha hört till det omöjliga.

Hvad hade han der att göra!

Lektor B., »Blaren» gemenligen kallad, var en fruktad man, skarp på alla vis och en, som just ingen vågade sig på eller ville ha något obytt med. Vid tiden för hans stränga huserande på gymnasiet, var och såg den studerande ungdomen — i synnerhet från lands-

bygden — helt annorlunda ut än i våra allt utjemnande dagar. Att skåda tre alnars resar med breda skuldror, långt hår och bastanta näfvar, i skinbyxor och »svenskokängor» dänga utefter gatorna med boken under armen, var då alls ingenting ovanligt. Desse logerade i vissa gårdar, hade matspann hemifrån och stundom fick en plunta hemgjordt bränvin också slinka med. I ett envåningshus, hvars gafvel vette åt en liten trädgårdstäppa vid stranden af förbiflytande ån, bodde på den tiden tre sådana bastanta ungdomar, hvilkas föräldrar med allt gewalt ville göra ynglingarne till prester, änskönt en alltid vis försyn begåfvat dem med händer, allt annat än ämnade att läggas i kors. De pluggade af hjertans grund, men rekreerade sig likväl ibland, och en liten oskyldig »bondtolfva» förjagade mången lång qväll för de på nöjen just icke bortskämda landsgossarne.

En mörk höstafton kom »Blaren» från en lärd kollega, der han friskat upp själen med Diderot och näsan med spanskt snus. Han var just på den s. k. »Gammalbron», då han plötsligt gjorde halt och tittade litet närmare på det upplysta fönstret vid åstranden. Gardinen var ej nedfäld och hans skarpa ögon upptäckte vissa rörelser, hvilka föreföllo honom högeligen misstänkta.

— Hå hå, — sade B., som hade felet att tänka väl högt, — jag kan väl aldrig tro, att pojkarne ge sig till med spel och dobbel. Det månde vi beskåda.

Och dermed luffade han i väg, gick in genom grinden och kom så tätt under fönstret. Nu hampade det sig ej bättre än att de der hurrabasarne innanför samma qväll fått en kolly »Gudslån» hemifrån med en fet O-bonde och nu voro som bäst i farten med mat och dryck jemte en gammal suddig skomakarkortlek utan hackor. Pojkarne trumfade i bordet med de stora näfvarne, så att det knakade i bordskifvan och bondfarbror

fylde den ena tenntumlaren efter den andra. Blaren såg på det der en god stund med hvassa ögon och framskjuten underläpp; men slutligen hötade han mot fönstret med sitt tjocka bamburör, och med ett:

— Jaha, just det ja, hjerter i tjog och allt hvad det f-nstyget heter, men i morgon blir också en dag och då skall väl er sjuhundrade herrans äldsta... — vände gubben på klacken och gick hemåt, knäppande fingrarna af belåtenhet åt den imaginära soppa, han ämnade koka åt de skinbebyxade studiosi.

Det vardt också kollegium om saken, men, trots Blarens hemska anläggningar, stannade det med en skrapa, hvilken den gode rektor Fridelii Franzénsansigte gjorde så mild som möjligt. På samma gång fingo bondungdomarne veta, att deras brott röjts af en »mycket aktad medlem af lärarekåren, på hvars ord man ej kunde tvifla».

Pojkarne funderade både hit och dit öfver hvem, som kunnat göra dem den der tjensten. En var likväl nog klipsk att hitta ungefär det rätta, ty han visste, att Blaren bodde på samma sida om bron, och gissade ihop sammanhanget. Nu hörde gossarne ej till de värst ledsna här i verlden, hvarför de beslöto gifva sin välmenande lärare en liten qvittning.

Ett par dagar derefter var vädret ingalunda egnadt för promenaden. Det var mörkt som i en beckgryta och duggregnet kittlade närgånget Blarens långa näsa. Ty han hade naturligtvis icke förmått hålla sig inne, han, som i fjorton dagar trumfat Diderot i en lika ursinnig anhängare af Helvetius. Men när han väl kommit på bron, togo hans teorier om den »allmänna menniskokärleken» ett praktiskt godnatt. Han ruskade på sig och blängde argt och buttert på det välkända fönstret, som klart och blankt och utan betäckning spridde den då för tiden moderna »raffinerade» rofoljans käcka sken genom

mörkret. Denna annars menlösa klarhet förargade honom, han kände sig våt och otreflig, under det att de välsignade lymlarne derinne naturligtvis mådde som prinsar. Kommen längre fram på bron, tvärstannade han och blef stående en god stund mèd uppspärrade ögon och dragande djupt efter andan. Derpå sköt han af som en pil öfver bron, vände till höger, öppnade grinden och — mirabile dictu! — der sutto återigen samma lifvade ungdomar, inbegripna i samma hemtrefliga spel.

Blaren såg på och försökte vara lugn. Han stack käppen under armen och gnuggade insidan på händerna, knäppte till öfversta rockknappen och halade upp kragen och gjorde derutöfver en hop stimulerande rörelser med fötterna.

— Gå på ni, gubbar, — mumlade han ändtligen fnysande, — exponera oförsyntheten för öppen ridå, ge tusan skollag, kollegium och hela tutten; men jag vill vara skapt som en guvernant, om inte jag skickar er samt och synnerligen till edert land igen, edra...

Han hade ej hunnit börja en af de der »gamla», förrän herr lektorn träffades af en sittopp, så genomgående grundlig, att han i mörkret såg ett helt planetsystem framför sig. Samtidigt dundrade en röst, som var honom ingalunda obekant:

— Hit med er deruppe, vi ha fått tjufven i gården!

I ögonblicket släcktes lampan och ned klängde två handfasta skinbyxor, grepo på hvar sin sida gubben i kragen, medan den första slet käppen ur hans hand i det praktiska ändamålet att använda den på egarens ryggtafla.

Det vankades slängar. Förgäfves skrek Blaren:

— Nå, men så håll då för nittionio! Sen I inte hvem jag är. Kännen I ej igen eder lärare, hvasa? Er skall väl hin...

— *Han* vår lärare. Rätter en minsann att ta' lärdomar af! Jo, *den* ... — (Rapp i oändlighet.)

— Vet nog, att jag är lektor B., edra lymlar, — hväste Blaren; — stopp och släpp mig genast, för annars ta'r det här en galen ända!

— Kors, en tocken inpiskad kanalje! B., vår käre lektor! *Det* skall du ha apart för, din inkarnerade stryker. *Han* skulle inte smyga omkring hos »oknigt» folk så här om qvällarne, den hedersmannen.

— Hyf'en i ån!

— Ja men. Det skulle inte skada att laka syndaren ur honom!

— Spring efter linan, Lasse!

— Ska' han hänga?

— Vi få väl se.

Blaren sade aldrig ett ord. Rädd var han just icke, men arg var han. Lasse återkom genast med en dugtig tross. De bägge andra togo lektorn i kragen och gingo framåt under tystnad. Lasse kom bakefter och muntrade upp honom med en och annan snärt. Vid broändan gjorde de halt.

— Nu kan det här vara nog, gossar, — sade gubben kort och torrt.

— Det kan väl så tyckas det å ena sidan, men å andra sidan (detta var nu Blarens favorituttryck!) sk'a vi nog betaga dig lusten för att smyga omkring i ärliga menniskors trädgårdar, du gamle styffel, isynnerhet sedan det blifvit mörkt. Och tro aldrig, att någon, som är rädd om helsan, promenerar för sitt nöje i ett så'nt här hundväder, så vida det inte är fråga om något sattyg. Är snaran färdig? Godt. Se så, nu sitter den ju galant. Öfver med en nu!

Man hade slagit ett s. k. pålstek under armarne på den grötmyndige lektorn, lyftade honom öfver bröstvärnet

och firade på trossen, så att han slutligen berörde den djupt nedanför flytande, strida strömmen med tåspetsarne. Blaren sade aldrig ett ord. Jag vet ej om det kunde tjena till någon lisa, att han fick höra en hel hop beröm af sina entusiastiska lärjungar på bron, hvilka sade sig kunna förlåta allt annat, men icke att den skurken gaf sig ut för den kunnigaste, ädlaste, mildaste m. fl. superlativepiteter bland gymnasiets lärare. Den förmente bofven drogs upp halfdöd, men qvicknade till, linkade hem och aktade sig begära ytterligare kollegium.

Folk-humor
eller
Huru alla menniskor witza.

(Af *Fritz A—n.)*

1.

— Jag skulle ha ett par marker åf tjocka fransyskan.
Slagtaren. Med eller utan ben, lilla nåden?

2.

— Nej, Kalle, du skulle aldri' kunna bli mig trogen ...

Sotaren. Jo, då ... På det kan jag ge dej svart på hvitt.

3.

— Lägg skånkerna på ryggen, din latmask, och kila till baron Gyllentupp med di lackerade!

Skomakarpojken. Flyger som en läderlapp, mästarn!

4.

— Kära Kalle, hvad går du och spånslår efter? Jag tror, minsann, du är spik nykter!

Snickargesällen. Tror jag det; renhyflad för pengar och genomborradt hjerta . . .

Poeten och hon.

Han sitter så ensam och dyster.
(Hon finnes ju ej i hans rum)
Så tyst är den stackars poeten;
hans lyra är äfven stum.

Då sväfvar hon i hans kammar'
och sorg blir i glädje förbytt.
Hon griper lyrans strängar,
och tonvågor dallra på nytt . . .

Hon sjunger om doftande blommor,
om solglans och vårvindens sus;
hon sjunger om purprade skyar,
om lärksång och skogsbäckens brus.

Hon sjunger om ystra bacchanter
med thyrsus-stafvar i hand;
hon sjunger om tjusande tärnor,
hon sjunger om hjertan i brand.

Hon sjunger . . . Han tiger och lyssnar
förtjust till de smekande ord,
ty, ack! hennes sång är en brygga,
som slås mellan himmel och jord.

* *
*

Hvem är denna älskliga flicka,
som diktaren håller så kär? —
Se här hennes namn: *Phantasia.* —
Poetens sångmö hon är.

Nasus.

Damerna sins emellan.

— Vet du af, att Amanda ska' gifta sig?
— Hur kan hon vara så fånig att gifta sig med en karl, som är nog dum att vilja gifta sig med henne.

Mitt Helgeandsholmsförslag.

Ohuru jag aldrig läser tidningarna, trängde likväl en gång — det var just strax före vår senaste riksdag — till mig ryktet om, att stadsfullmäktige och alla andra mäktige hade mycket bestyr om hvad man egentligen skulle göra med Helgeandsholmen.

Jag satte mig i förbindelse med en person, som gjort till sin uppgift att hvarje morgon inne på Tysta Marie suga i sig allt hvad som tryckt finnes der på stället. Jag valde honom till min kunskapare, emedan han har ett stort tålamod och kan vänta ut äfven den största drönare i tidningsläsning, och emedan han sjelf inte släpper ifrån sig ett blad, förrän han tuggat och smält hvarje rad, som det innehåller.

Jag fick af honom höra, att man fortfarande bråkade och väsnades för den stackars holmens skull.

Det gjorde mig ondt både om vederbörande och holmen, och som jag granneliga såg, att intet skulle blifva åtgjordt, så vida jag inte ingrep i saken, beslöt jag mig för att taga den om hand.

Jag började sålunda att kalkylera och planera, jag gjorde upp ritningar och förslag, jag forskade i Euklides och Björlings Algebra — ty någonstans skulle väl lösningen finnas — och slutligen hade jag mitt förslag färdigt.

Jag skulle nog laga, att det blef genomdrifvet. Jag var inte utan försänkningar bland hrr riksdagsmän. Jon Jonsson i Säby, som jag blef bekant med på ett bondbröllop der i socken för ett par år sedan, syntes mig vara särdeles lämplig att framlägga mitt förslag för kamrarne. Ty riksdagen skulle besluta öfver denna sak. Min plan hade gjort denna fråga till en, som äfven den mest ociviliserade småstadsbracka månde vara intresserad i.

Ofvannämde Jon Jonsson blef för ett par år sedan af Säbybönderne vald till riksdagsman. Jag träffade honom förlidet år, hans andra år vid riksdagen. Han var en mycket tystlåten man. Han var det af princip. Han sade aldrig vid öfverläggningarne vare sig godt eller ondt ord. Han var just den man, som passade mig. Jag skulle värma upp honom, jag skulle preparera honom, jag kände nog det rätta sättet derför — jag lärde mig det vid bondbröllopet, der han skålade och höll tal och höll tal och skålade i oändlighet. Han skulle framföra mitt förslag och tala för det till Kammaren. Hvilken effekt! Man skulle bli stum af häpnad och sedan af pur förvåning rösta för bifall.

Jag började nu att med ifver arbeta för den sak, jag åtagit mig. Jag måste derför taga mig ledigt från den ansvarsfulla och inbringande befattning jag på den tiden innehade — jag ref nämligen färg åt professor Wallander vid akademien. Jag instälde mig för professorn och anhöll om ett par månaders tjenstledighet, med bibehållande af lönen. Han var nog sniken att neka mig det. I betraktande af det höga ändamål, som tog min tid i anspråk, anser jag honom aldrig kunna stå till svars derför. Jag sade också ögonblickligen upp min plats och lemnade honom åt sitt öde.

Jag gick nu hvarje dag till holmen och tog de lo-

kala förhållandena i skärskådande. Jag gick naturligtvis först in till La Croix.

Det hade varit min mening att låta La Croix försvinna. Men när jag såg den sylfid, som stod innanför disken och delade ut Bacchi håfvor, hade jag inte hjerta dertill. Jag kunde inte begå en så stor oartighet mot en vacker flicka. Jag beslöt att låta La Croix få vara qvar.

Men han kunde inte få stanna qvar på sin nuvarande plats. Han måste flytta ner i Strömparterren. Davidsson skulle rymma platsen för honom. Det var i sjelfva verket onödigt, att Davidsson drog in pengar på två håll. Det ansåg jag vara en stor ogrannlagenhet mot hans yrkesbröder. Han kunde hålla sig till Hasselbacken.

Det torde kanske nu vara tid att nämna något om min plan. Alla de hittills uppgjorda planerna gå ut på det egoistiska ändamålet att göra Helgeandsholmen så beqväm som möjligt för vissa klasser af vår stads egna invånare. Hvad det är lumpet, hvilken inskränkt och skef uppfattning! Helgeandsholmen skall komma hela landet till godo, se der hvarpå min plan går ut.

Hvarför reser man till Stockholm? För att gå på teatern, höra gratismusik, se på muséer, titta in till Leja, äta tårtor hos Hellbacher och se professor Wy? Men allt detta fins i olika delar af staden. Man får springa hit och dit, kasta ut pengar åt droskkuskar; det tröttar ut en.

Men om allt detta funnes samladt på ett ställe, hvilken ofantlig vinst! Droskkuskarne skola inte tycka om det, det är sant. Men hvar i all verlden står det skrifvet, att droskkuskar skola finnas till? Må de dö ut, det är min önskan.

Helgeandsholmen skall blifva grundvalen för en enda

ofantlig byggnad, ett magasin, ett proflager för alla de märkvärdiga och trefliga saker, som kunna fresta hederliga landtisar att samla ihop bondpengarne och bege sig hit för att bli af med dem.

Liksom i en grosshandlares lager det fins profbitar på allt hvad hans affär innesluter, skall i denna byggnad koncentreras allt, som kan vara nyttigt för dessa goda muntergökar, som komma hit upp för att i lugn få pumpa läns sina kassor.

Att få tag i en titel på en sådan byggnad skulle aldrig våra Etthundrade män kunna göra utan att komma i lufven på hvarann. Jag hade den klar på ett ögonblick. Mitt etablissement, som ju är till för hela rikets nytta och trefnad, skall heta Stora Kungliga Svenska Rolighetsmagasinet — jag hoppas, att det skall göra skäl för namnet.

I ett hörn af Rolighetsmagasinet skall teatersalongen vara belägen. Jag hade tänkt öfvertala Hammer att flytta sin lada dit, och jag hoppades, att han skulle uppfylla min önskan. En annan salong var bestämd för gratismusiken. Så kom restauranten, der jag ämnade anställa Wy som kulinariskt orakel för rigtigt ultra gastronomer. Och så i olika delar af lokalen museum, menageri, butiker, konditori, danssalong och allt, som kan tänkas fröjda en munter ture, som kommer hit för att ha roligt.

Jag vandrade bittida och sent omkring på holmen för att öfverlägga huru jag skulle ordna allt och hvar allt skulle ha sin plats. Man började känna igen mig i trakten. Ett par poliser följde mig då och då och sågo på med misstänksamma blickar. Men när man arbetar för ett helt folks lycka och trefnad, låter man icke afskräcka sig af lumpenheter.

En qväll såg jag en hygglig fruntimmersfigur stå

utanför badhuset och stirra enträget på mig. Hennes uppmärksamhet smickrade mig, och som jag trodde, att hon önskade ett enskildt samtal, närmade jag mig och helsade artigt.

— God afton, vackra barn!

Hon stirrade mig fortfarande i ansigtet.

— Ni bor troligen här i närheten? — fortsatte jag, och för att visa, att hon inte hade att göra med någon dummerjöns, fattade jag hennes hand och tryckte den helt sakta.

Hon började att skrika.

Genast fattades jag i nacken af fyra stadiga näfvar. Två poliser, som utan tvifvel lurat på mig från något hörn i närheten, fattade mig under armarne, och så rakt till finkan. Man skref upp mitt namn och min adress och en hel mängd andra småsaker, som man pumpade mig på, och så slapp jag lös.

Några dagar derefter stod jag i »Fäderneslandet» under rubriken »Qvinnofridsstörare». »Cabriolo, artist, Perlstickaregränd 17», stod det tydligt. Intet misstag var möjligt. (Afundsjuka själar skola kanske påstå, att den, som inte brytt sig om att knuffas om något pris vid Akademien, inte har rättighet till namnet artist, men jag skulle tro, att den, som rifvit färg åt en sådan hoper eleganta taflor på Konstföreningen och så många andra gentila tafvelsamlingar, inte utan orsak bär det namnet.) Tio kronor tog man dessutom af mig i plikt, men jag offrar dem gerna på fosterlandets altare.

Jag lät inte nedstämma mig af denna lilla motgång, utan gick dagen derpå upp till Hammer för att värfva honom för min sak.

Min åsigt är att när man går att uppvakta en person, som man inte känner, men af hvilken man vill vinna något, bör man i sin drägt och hela sitt uppträ-

dande noga rätta sig efter den persons verldsåskådning och uppfattning af lifvet, som man går att uppvakta. Det skulle aldrig falla mig in att gå klädd i svart frack och hvit halsduk till en teaterdirektör. Om jag skulle begifva mig till en högre hofdignitär, skulle jag lägga mig stor vinning om att uppträda så ceremoniöst som möjligt. En ceremoniös min, en ceremoniöst knuten halsduk, en ceremoniös bena i hufvudet. Men när man går till egaren af en teater, i synnerhet en sådan teater, som alltid är färdig att muntra upp en med ett gladt tzing-la-la, med korta kjolar och en lifvad balett, bör man vara så litet ceremoniös som möjligt: en glädtig min, en lifvad hållning, en tzing-la-la-isk melodi på läpparne, se der programmet.

Jag valde med mycken omsorg min drägt. Jag känner lyckligtvis en gammal klädståndsfru, som har sin specialitet att uppköpa aflagda teaterkostymer, som hon sedan hyr ut till maskrader, sällskapsspektakler och dylikt. Jag gick till henne för att utvälja min kostym.

Jag tog på mig en lång vild kappa, som begagnats af Montedafior i »Frihetsbröderna», en skojfrisk toppmössa, som tillhört kung Tjafs i »Resan till månen», och slutligen ett par glada sandaler, som gjort tjenst i »Indigo eller Röfvarbandet på Celebes». Allt detta dolde jag under en fotsid tulubb, som den goda frun lånade mig.

Så utrustad begaf jag mig upp till Hammer.

Jag infördes i hans förmak, der man bad mig vänta, till dess jag kunde få stiga in i det allra heligaste.

Jag öfvertänkte nu sättet, hur jag skulle göra min entré. Den skulle bli pikant, uppsluppen, offenbachisk. En lifvad operettmelodi och graciösa cancansteg, så skulle jag börja.

Nu uppläts dörren och jag fick inträda. Hammer

stod midt på golfvet, afbidande min ankomst. Jag dansade in imot honom, under det jag gnolade sakta följande stump ur »Den sköna Helena»:

»Den skäggiga kungen, som nalkas,
kungen, som nalkas,
kungen, som nalkas.» —

Jag såg, att det piggade upp honom. Han såg lifvad ut och ett skälmaktigt leende lekte på läpparne.

Jag blef nu modig och marscherade honom närmare och sjöng med hög röst:

»Jag är röfvarn Montedafior,
en chef, som uti mantal står.»

Men jag måste hafva gått något häftigt tillväga. Hans leende uttryck försvann. Han såg tillbaka till väggen, der en klocksträng satt. Jag fann, att det var nödvändigt att lugna honom. Jag ville insöfva honom med ett litet lätt smicker. Jag valde en aria ur »Tjufskyttarne»:

»Hur dina ögon mig berusa.
Din nobla hållning älskar jag,»

kuttrade jag med smäktande röst.

Men nu blef han topp tunnor rasande. Han ringde i klocksträngen, så att jag var rädd att brandkåren skulle anlända. En oborstad vaktmästare rusade in, och på ett tecken af sin herre förde han mig med den största färdighet ner på gatan.

Der stod jag, förbluffad och förvirrad, och — ända in i sista ögonblicket fullföljande min roll; håll mig räkning derför, o Offenbach! — gnolande med tremulerande röst ur »Fatinitza»:

»Hvilken skada, hvilken skada!
Ljufliga dröm, som flydde så snart!»

Det smärtade mig, detta ovänliga bemötande från en man, som dock tagit en betydlig del af min förmögenhet. Hans samvete borde åtminstone hafva bjudit honom att återgifva mig de penningar, som jag offrat under de tjugu qvällar jag vandrade till hans teater för att från första bänken på parkett helsa min slägting lindansaren Cabriolo i »Prinsessan af Trébizonde». Borde han icke haft medlidande med en arm utstött varelse, som gladde sig öfver att efter så många års skilsmessa få återse en kär anförvandt, borde han icke haft det ädelmodet att gratis bereda mig detta nöje! Men han gjorde det inte.

Jag gick nu för att tala vid den man, som skulle representera Terpsichores konst inom mitt etablissement. Jag hade tvekat länge öfver hvem jag skulle välja, men slutligen funnit den rätte: det var Wallman på Söder, Jag begaf mig nu till honom.

Men under det jag på väg dit passerade Österlånggatan, kom jag att tänka på, att det var der i närheten som min vän riksdagsmannen brukade bo. Han tog alltid in i Skeppar Karls gränd, i det komfortabla och trefliga hotellet derstädes, fyra trappor upp under takrännan.

Kanske hade han redan anländt. Jag beslöt att titta upp i förbifarten.

Jag vandrade uppför de fyra trapporna. Jag knackade på en dörr, som borde leda till hans rum. Man öppnade och jag inträdde.

— Är Jon Jonson, den hedersknyffeln, här? — frågade jag en tjock landtman, som stod framför mig, mumsande på en väldig smörgås.

— Menar herrn Jon Jonsson från Säby?

— Ja. Han har väl icke afsagt sig sitt riksdagsmannauppdrag?

— Nej.

— Men han har kancke inte anländt än. Den trogne

kämpen är väl hemma hos gumman och barnen och blankar sitt harnesk, putsar sina vapan och rustar sig till den stundande striden?

— Det tror jag knappt. Han dog i höstas.

— Dog han?

— Ja, han var med på en extra sockenstämma, som vår nye prost lyst ut. Då var det någon, som förebrådde honom att han talade bredvid munnen. Han, som var så gammal, borde väl lärt sig att hålla tand för tunga. Denna förebråelse knäckte honom. Vi buru hem hans lik en half timme derefter.

Jag rusade förtviflad derifrån. Jon Jonsson död, denne fromme, tystlåtne man, hvars make jag aldrig mer skall träffa.

Hur skall jag nu få en riksdagsman, som vill framlägga mitt förslag?

Och Hammer, på hvilken jag bygde så mycket, men som sårade mig så djupt!

Hvad det är bedröfligt och fullt af sorger, detta jordelif!

Cabriolo.

Hur man konjugerar verbet dricka.

(Af *Nasus.*)

1.

Jag skall dricka.

2.

Jag dricker.

3.

Jag har dru . . . druckit.

4.

Jag drack . . .

Affärsmessigt.

Förgäfves i verlden man knogar och gör sig besvär,
om icke man praktisk och noga beräknande är.
Af fördel och mynt tör det dåligt rendera,
när man ej vet konsten, att rätt kalkylera:
den förståndigast är,
hvilken allt tager här
som *affär*.

Du mår litet illa och kilar till doktorn på stund,
att klaga din nöd och att fråga om råd att bli sund,
och fast han ser strax, det ej farligt är med dig,
han af medicin dock en massa plär ge dig,
till så rikligt bruk,
att du *rigtigt* blir sjuk —
d'ä' affär.

En gång med din nästa du råkat att komma i tvist,
och för att den bilagd få snart, går du till en jurist,
som lofvar att »hastigt klarera den saken»;
men hittar på skäl — hvartill man ej hört maken —
att på målet dra' ut —
hvilken räkning till slut! —
D'ä' affär.

Den som, fast än kär, tar en hustru, är tok med besked,
om *endast* ett hjerta, så troget, i boet förs med.
Nej! verlden är full utaf flickor i massa
och väljer du en, så välj en, som har *kassa*.

Blir se'n samlifvet kallt,
bah! med *guld* hjelpes allt. —
D'ä' affär

En lätting, som slösat på dårskaper allt, hvad han ärft —
med två tomma händer, som aldrig ett öre förvärft —
ej ids, att med arbete redligt sig föda,
men börjar att dundra mot »lasterna snöda»
såsom »from» kolportör —
nu af svält han ej dör! — —
Snygg affär!

Med lagom och ärlig förtjenst sällan köpmannen nöjs:
åt *högre intresse* hans blick, full af snikenhet, höjs.
Af talg göres smör och i gräddan slås krita,
till konjak, så röd, bytes bränvinet hvita . . .
Dock med fog sker ju så:
rigtigt »sköta» man må
sin affär!

Poeten, som sväfvar bland etern i »rymdernas sfär»,
kan väl ej ha tanke för något så lågt som affär?
Ack! synd är om honom då: skäligen mager
blir kosten, om han tänker lefva af — lager.
Sjung de *mäktiges* pris
uppå smickrande vis:
d'ä' affär!

Som ormen, den listiga, brukar att byta om skinn,
på gamla da'r skälmen, som jemt dyrkat mammon, sig vinn
då lägger om, smått kurtisera Vår Herre:
fast än ej hans *smygknep* mot förr varda färre,
han *offentligt* gör godt,
det sker — *lyckas* det blott —
som affär.

Papageno.

De emanciperade i Paris.

(Bref från en utvandrad målare.)

emma, ostsides Kölen, sörja våra husmödrar för att söndagen helighålles med extra sillfrukost; här ger man gerna en liten tésupé en bestämd afton i veckan, så länge säsongen varar. Således är jag en gång för alla inviterad till en landsmaninna, ogift, men väl rangerad, ty hon är »malerös». Och hon målar bra, har marknad i London*), ger privatlektioner åt kringirrande legitimister, har öfvergått till katolska läran, har en biktfar, som förlåter henne alla hennes små snedsprång och som spelar whist *par preférence,* är älskvärd efter omständigheterna, sätter in sina sparpengar i *Crédit Lyonais* och är och förblir — fröken. För ej länge sedan, en onsdag afton, beslöt jag bevista hennes »técirkel», men trodde ej, att jag skulle komma att *beskrifva* densamma.

---

*) Låter kuriöst, men det heter på ateliersspråk, att »varorna» afsättas i London.

Min lilla utvandrade målarinna välkomnade mig i entréen, hjelpte mig att placera öfverrocken på en näpen hängare, förde mig raskt in i sin atelier, hvars ena halfdel hon på ett knepigt sätt förvandlat till en den mest förtjusande lilla salong. Presenterades:

— Frère Provençeau!

— Madame de Chaqueun!

— Monsieur Kladderadatsch! *)

— Skulle denna fyrkant utgöra hela cirkeln? — frågade jag mig sjelf och satte mig, efter en hostande inbjudning af patern, vis à vis madamen.

Den andlige hade ett af dessa fryntliga anleten, som endast de kunna framvisa, hvilka äro nöjda, belåtna med sig sjelfva. De plirande ögonen (klokhetens råmärke), den karmosinröda näsan (den inåtvända lefnadslustighetens fyrtorn) och den behagligt utskjutande lilla magen (smakens minnesvård) — allt detta gjorde mig ögonblickligen bekant med föremålet.

— Min herre är preussare af *extraction?* — sporde han tveksamt.

— Nej, gu' ske lof.

— Ryss?

— Tyvärr, nej!

— Men...?

— Jag är kosmopolit, *mon frère,* utvandrad...

— Ah, jag förstår, ni tillhör den nya tiden. Alla tider ha sina idéer, sina passioner, sina intressen och jag respekterar dem alla.

— Tillåt mig, jag är utvandrad från Sverge och är alls icke van att följa med min tid. Så länge jag uppehåller mig på resor är jag kosmopolit, ty jag måste taga seden dit jag kommer, — fann jag mig föranlåten upplysa.

---

*) Undertecknads pseudonym i Paris.

— Monsieur reser? Kan man tänka sig en charmantare sysselsättning! — utropade min vis-à-vis, madame de Chaqueun, som jag nu först fick ögonen på.

En ståtlig qvinna på 40-talet. Väl rappad, hvilket alla fransyskor lägga an på — det må nu vara huru som helst med konstruktionen —, tronade hon i den lilla kåsösen, som ett stycke kalkad fasad med två stora svartkantade korpgluggar, hvars persienner oupphörligen hissades upp och ned.

— Jag satt allt för länge fast der hemma, derför önskade jag mig resande, — upplyste jag.

— Resande, det är just, hvad jag önskar, och om ni vill bo på mitt hôtel, så var så god. Här är adressen.

— Ja, — säger vår värdinna, — madame de Chaqueun rekommenderar jag på det bästa. Man kan känna sig fullkomligt trygg hos henne, ty hon är en emanciperad dam. Hos henne går allt ordentligt till, och jag påstår, att endast emanciperade damer borde ha lof att hyra ut rum för resande. Märkvärdigt, hvad François dröjer med téet!

— Skulle måhända madame Cocasse — så kallar sig vår landsmaninna i Paris — också vara eman... emanciperad? — vågade jag fråga, med förundran målad i mitt ansigte.

— Jag afskyr inte karlar i allmänhet, — yttrade madame Cocasse, — och er allraminst — tillade hon artigt; — men qvinnan bör stå på sin egen botten och sjelf sörja för sitt hus... François, är téet färdigt?... Ack, de betjenterne, man skall dras med!... Jag kommer aldrig att gifta mig; men om ödet ville så, har jag lärt mig att sjelf styra om affärerna och jag har min konst att hålla mig till, som kan räcka till både för man och — François! — *Ah, voilà le thé! S'il vous plait, mes amis!*

— Förlåt henne, monsieur Kla...; men min älskvärda protégée behagar befinna sig i ett slags öfvergångsstadium. Jag motsätter mig ingalunda hennes lilla emancipationsvurm...

— ... Ett *célibat* för damer, — inföll jag.

— Friheten att göra hvad oss lyster skall aldrig kränkas, — upplyste damen i soffan.

— Madame de Chaqueun, det gör mig ondt att behöfva säga er det, men det är *ni*, som ingifvit mitt skriftebarn dessa samhällsomstörtande idéer. Hvad menar ni om mannen skulle göras till ett *appendice*, ett *annexe?*

Madamen med fasaden höjde på persiennerna. Hennes stora ögon skeno i blinken som ett par lampkupor och med en oförliknelig modesti replikerade hon:

— Mannen skall vara allt, *allt* för qvinnan — det förstås. Men qvinnan skall vara sjelfständig, skall sjelf sörja för sin existens och, om så behöfs, äfven för mannens och...

— François! — ropade madame Cocasse.

— Se på mig — *par exemple* — jag har åtta *garçons* efter min salig man, och hur skulle det gå, om jag inte hade mitt väl renommerade hôtel? Se på *madame* här, hon är *artiste* och... oberoende.

— Men, min bästa Lotten lilla, — hade jag så när sagdt, vändande mig till värdinnan, — *ma chère madame Cocasse,* jag kan inte hemta mig från min öfverraskning. Är du — *pardon!* — är *ni* verkligen blifven emanciperad?

— Allt sedan jag gick in som medlem af *la société des dames de l'essence* (de sjelfständiga fruarnes sällskap) har jag öfvergifvit alla tankar på männens herravälde. Min biktfar känner mina afsigter och han ger mig absolution, när jag begär det.

— *Oui, madame, comme vous voulez.*

— Och för att ni skall få en bättre tanke om emancipationen och dess framsteg i verldens centrum, skall jag med stort besvär skaffa er inträde till vår klubb i morgon afton. En ung, rik och mycket vacker engelsk dam, *miss Hake,* ämnar hålla ett föredrag om »sättet att motstå frestelser». Manspersoner få ej inbjudas, men här göres ett undantag från reglorna. — Vi presentera er som resande *döf läkare. Döf,* hör ni?!

— *Charmant!* — utropade madame de Chaqueun.

— *Qui habet aures auidendi audiat,* — mumlade patern.

Jag tackade leende och tankspridd.

Sedan vår galanta värdinna öfverraskat oss med diverse likörer och cigarretter och konservationen rigtigt sluppit ur tvångströjan, började jag finna mig ganska väl i mitt emanciperade sällskap, isynnerhet som min neutrale vän, patern, icke vidare opponerade sig.

* *
*

Morgonen derpå låg på mitt skrifbord ett bref från »lilla Lotten», som madame Cocasse rätt och slätt kallades vid Sohlmans föreläsningar, med inneliggande kort:

CERCLE DES DAMES EMANCIPÉES

Boulevard d'Enfer 999.

Carte d'entrée pour

Mr le docteur Kladderadatsch.

Tous les jeudis de 9 à 12 h. du soir.

Brefvet lydde:

»Cher ami!

Härmed entrékortet till klubben. Glöm ej att ni är döf och tag för säkerhets skull ett par glasögon på er, så ni ser lärd ut. Förråd er icke.

Er tjenarinna,
Charlotte Cocasse.»

Hm, då jag nu är ute för att se mig om i verlden och jag i egenskap af korresponderande Pariser-Nisse gerna borde vara lite här och lite der, tvekade jag ej längre, utan beslöt att rätta mig efter min emanciperade målarinnas älskvärda nyck och begagna mig af tillfället för att på närmare håll studera denna samling rabulister i stubb, så mycket hellre som jag för ej länge sedan var med på kommunardmötet i S:t Antoine, der ***Grévy, Gambetta, Jules Ferry, Farre*** och flere anklagades och förbannades; och när jag kunde slippa helskinnad ***derifrån,*** hyste jag icke mer någon fruktan för damernas lilla klubb, som ju för resten hade en alldeles privat karakter.

* *
*

Sedan *la concierge* noga och med förvåning synat mitt kort, omsorgsfullt stängt den lilla gatudörren, förde hon mig genom en lång smal korridor, derefter öfver en gårdsplan belyst af en grupp gaslågor utspringande från en slags fackla, som en imponerande Pallas af brons höll i sin uppåt sträckta hand. I bakgrunden utbredde ett par ståtliga kanstanieträd sina väldiga grenar, mellan hvilka glänste några upplysta fönster, och vägledd af

dessa stod jag snart utanför ingångsdörren till det allra heligaste. Jag nekar inte till att en obehaglig känsla genomfor min lekamen och att jag darrade på manchetten när jag satte på mig glasögonen och derefter, så ljudlöst som möjligt, klef på.

Jag kom in under en paus. I en temligen elegant utstyrd men svagt eklärerad sal i rococostil voro församlade omkring 30 à 40 af det täcka könets representanter sittande i en halfcirkel. Midt i fonden fans en estrad med bord, hvarpå böcker, armljusstake, ringklocka, vattenkaraff och sockerskål. En storväxt fryntlig dam fylde talarestolen och tog sig just en mun vatten när jag kom. Bredvid henne men lägre satt en liten torr mager gestalt, som till min glädje befans vara en maskulin sekreterare. Huru försigtigt jag än ville bära mig åt, råkade jag vid mitt inträde snubbla mot en stol och dervid riktades genast alla blickar på min ringhet. Jag kände mig som en fullstucken knappnålsdyna. Men till all lycka upptäckte jag »lilla Lotten», som strax gick mig till mötes, förde mig midt igenom församlingen direkt mot tribunen och presenterade mig för en äldre dam, hvars hela yttre bar prägel af intelligens och fin bildning. Hon var sällskapets »presidentska», eller hvad jag nu skall kalla henne. Det var med den utsöktaste artighet hon bjöd mig plats vid sin sida.

En sakta susning, ett svagt mumlande undertryckte den lilla fras jag hade på läpparna och med oro märkte jag ett oväder nalkas. Att alla munnar voro i rörelse och att frågan gälde mig, derom var ej tvifvel. Damen på tribunen, som blifvit afbryten i sitt föredrag, riktade sina undrande ögon på mig, men fattade sig snart, ringde i stormklockan och utbad sig uppmärksamhet.

— Innan jag går vidare — jag stannade vid mannens medfödda rätt att vara herre öfver och att tyranni-

sera qvinnan — önskade jag i församlingens namn upplysning om på hvad sätt och med hvad rätt en manssperson vågat intränga inom våra murar och ställer min uppfordring till madame la Comtesse *** och de öfriga damerna af komitén.

Madame la Comtesse *** — min granne — reste sig.

— Det hade varit min afsigt, — sade hon, — att långt för detta tillkännagifva den antydde främlingens ankomst. Madame de Guenseoie som upptog talarestolen under hela vår förra sammankomst, men då ej hann afsluta sitt intressanta föredrag, hade rätt till ordet äfven denna gång; men emedan ni sjelf gifvit er tid till interpellationer anse vi ert föredrag afslutat för i afton och öfverlemnar ordet med acclamation till vår ärade gäst doktor Kladderadatsch som gjort till sin lifsuppgift att strida för qvinnans heliga sak och som på sina vidsträckta resor samlat en fond af erfarenhet, hvilken han godhetsfullt lofvat ställa till vår disposition. Doktor Kladderadatsch har ordet.

Det var för madamen i talarestolen som att tända eld i krut och jag för min del slog döförat till. Men så kom min »malerös» och madame de Chaqueun och tvungo mig att bestiga tribunen. Hvad skulle jag säga och huru skulle jag reda mig ur denna kinkiga belägenhet?

— Mina herrar — excuser — *mesdames et monsieur* (jag tyckte sekreteraren borde favoriseras)! — Då jag har afbrutit en ärad talarinna, är detta icke mitt fel. *(Non, non, continuez!* från alla kanter.) Tillåt mig strax beröra ett ämne som bör kunna hafva intresse för er alla, mina damer! (Tala, tala!) Jag menar qvinnan som politisk personlighet. (Bravo! Applaudissements.) Qvinnan är skapad att föra ordet. (Très bien!) Qvinnan

skall vara värnpligtig; säkert skulle fienden lätt falla till fota för henne! Qvinnan skulle vara röstberättigad...

Ett skrik genomträngde salen. Alla störtade åt det håll hvarifrån det kom.

— Hjelp! Luktvatten!

Ett oerhördt väsen uppstod.

Alla sprungo om hvarandra som yra höns. Conciergen som hört tumultet, rusade in.

Det ropades på doktor Kladderadatsch!

Jag var döf — det hörde till min roll.

— Det är miss Hake, som dånat, — upplyste sekreteraren.

* *
*

Åter besteg jag tribunen. Jag hade fått mod.

— Mina damer! Ingenting vore önskvärdare för mannen än att qvinnan erhåller den bästa undervisning, att hon läres ett nyttigt handtverk ja, att hon som medborgarinna åtnjuter samma aktning, samma förtroende som medborgaren — med ett ord, att hennes mennisko-värde fullt uppskattas, men...

— Händelsen i afton ger er, mina damer, något att tänka öfver till nästa sammankomst. Det fins nämligen ett litet *aber,* en liten *hake,* som vi ej skola förgäta. Qvinnan skall ej glömma sina naturliga pligter mot menskligheten.

Conciergen räckte mig den nyfödde verldsborgaren.

— Ser ni, mina damer, — här lyfte jag glytten i vädret, — *här ha vi — Haken!*

* *
*

Förliden onsdag afton besökte jag »lilla Lotten». Gästerna voro många — madame de Chaqueun syntes icke till — och bland dessa befann sig äfven en medelålders man, som madame Cocasse presenterade för sina öfverraskande vänner:

— *Mr Ferdinand ***, Ingenieur en chef des Mines,* — *min blifvande man.*

Paris, Nov. 1881.

Fritz A—n.

En roman på isen.

(I 16 kapitel.)

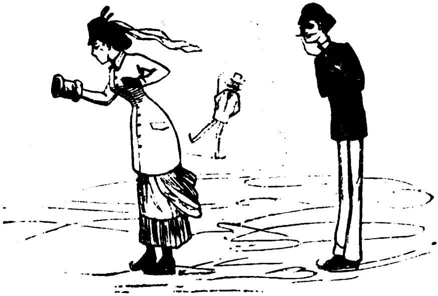
1 kap. »*Han*».

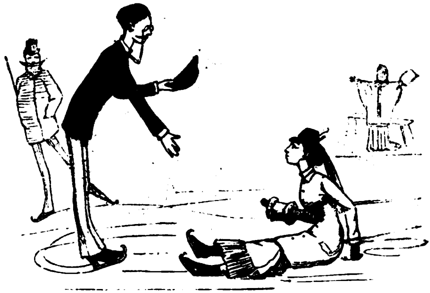
2 kap. »*Hon*».

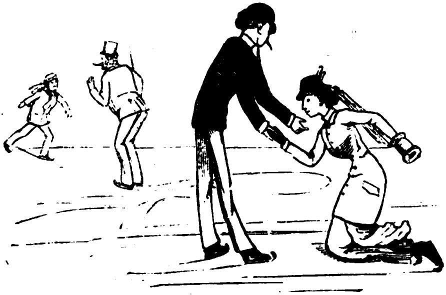
3 kap. »*Förberedelsen*».

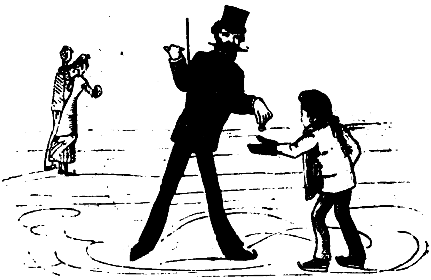
4 kap. »*Första försöket*».

5 kap. »*Första sammanträffandet*».

6 kap. »*Räddaren*».

7 kap. »*Svarta planer*».

8 kap. »*Attentatet*».

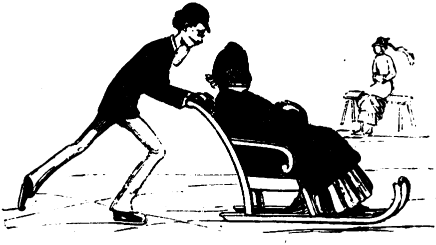
9 kap. »*Snäsning*».

10 kap. »*Afvisad*».

11 kap. »*Seger*».

12 kap. »*Verksamt medel*».

13 kap. »*Triumf*».

14 kap. »*8 dagar senare*».

15 kap. »*8 månader senare*».

16 kap. *»8 år senare».*

En förmälningshistoria,

af

Julius.

I magister Björks ungkarlsvåning sutto förliden »Mårtengåsqväll» ett gladt, litet lag af gamla studentkamrater.

Våningen, i ett hus vid Norrlandsgatan, några trappor upp, med utsigt öfver Kungsträdgården, bestod af tvänne ytterst eleganta rum.

De tjocka brysselmattorna på golfven förtogo ljudet af fotstegen; de fodrade damastgardinerna, såväl för fönster som dörrar, hviskade om något mystiskt; de moderna resår-möblerna med sina knapprydda stoppningar, sina kordonger och toffsar påminde om ett harems svällande ottomaner; taflor och statyetter voro verkliga konstsaker; väggarnes tapeter, takens orientaliska orneringar — allt gjorde att rummen mera liknade en förtjusande qvinnas budoar, än en gammal torr skolkarls hem.

Den piffiga parfymdoften saknades ej. Hvarifrån den kom, visste ingen. Den sväfvade i luften, var gömd i de djupa gardinvecken, i broderierna eller smög sig in genom nyckelhålen.

Hur hade den fattige magistern kommit öfver all denna härlighet?

Hela sitt lif hade han varit van vid enkelhet och umbäranden. Nyfikenheten var också stor hos Björks kamrater.

I dag, på Mårtendagen, Björks namnsdag, hade han bjudit vännerne hem till sig på supé, jemte löfte om att då lyfta något på den mystiska slöjan. Några skämtade om ett Kaliforniskt arf, som tillfallit honom, andra påstodo bestämdt, att de på galaspektaklet, från femte raden, sett B. sittande på tredje radens första bänk i sällskap med en elegant, vacker qvinna, som ursinnigt förälskat sig i B. o. s. v.

B. sjelf endast smålog och såg hemlighetsfull ut. Vid talet om galaspektaklet lifvades dock hans blickar. Han tillstod, att han varit der i sällskap med det omnämda fruntimret och just suttit på tredje raden.

— Men, — utropade B., — hvad mera skall förvåna er är det, att hon var den som bjudit och skaffat mig biljetten!

Och nu bestormades B. från alla kanter att berätta hvar han gjort detta lyckliga fynd, hvar han träffat denna Peruanska, som så kunde strö guld omkring sig.

Man påminne sig Viktoria-febern under festdagarne, hur den urartade så betänkligt, att biljetter å de bättre platserna till galaspektaklet betalades med 200 kronor stycket.

B. höjde sitt glas.

— Skål, mina vänner! — sade han. — Jag skall tillfredsställa er nyfikenhet. Men låtom oss nu först fråssa af min värdinnas anrättningar!... Klang, gossar!

Supén var afäten; qvarlefvorna af den delikata gåsen utburna; endast några halftömda vinglas garnerade fortfarande bordet.

En näpen tjenstflicka besörjde serveringen, B:s värdinna visade sig ej. »Hon var så strängt upptagen i köket», sades det.

Cigarrerna tändas.

Kaffepannan, nyss inburen i salongen, lik en trind prelat omgifven af sina hungrande får, kopparna, pustade ut doftande javaångor; konjaken — Martineaus *** — var fyld i glasen, hvilkas slipade ytor, som blixtrande topaser, återgåfvo ljusens skimmer i mångfärgade strålar; den mattslipade punchtillbringaren krönt med en drufklase var färdig att utgjuta sin simmiga vätska; cigarrerna blossade; bonjourerna voro aflagda och en hvar af gästerne hade på soffor och stolar intagit de mest beqväma ställningar.

Witzar, mer eller mindre lyckade, tillkrånglades; historier födde historier, ju galnare, ju roligare.

Notarien Z. harklade sig och fattade sitt glas:

— Mina herrar! En skål för bror Björks charmanta värdinna, som kunnat framtrolla, ja, just framtrolla en så magnifik måltid, som den vi här njutit af, så lukullisk att Cadiers mäster-kock ej kunnat servera en bättre!

— O, hvad fröjd att vara mamma till en sådan gås! — inföll literatör X.

— Yes! Yes! — ropade några af gästerne.

— Ja, kacklen ni, festfockar! Som gammal ungkarl, vet jag, att sätta värde...

— Sätta värde!... Det hörs att han är värderingsman vid assistansen! — inföll kandidat Y.

Allmän skrattsalva.

En liten paus inträffade derefter, en sådan der liten njutningsfull paus-unge, då kropp och själ, efter för mycket välmående, tar sig några sekunders tupplur.

Nu blef det ändtligen värdens tur att berätta.

— Nåväl! Om ni lyssnen, så vill jag nu tala om

för er, huru jag funnit detta Kaliforniska arf, denna Peruanska guldslöserska, denna galaspektakelsbiljett, detta komfortabla hem och detta tillfälle att i qväll se mina gamla vänner hos mig!

— Bravo, bravissimo!

— Det senare är en följd af det föregående! Det blir en lång historia.

— En liten novell kanske? — inföll X. i det han tog upp sin anteckningsbok. — Jag skall be, att få göra anteckningar.

— Med vilkor att författare-honorariet delas?

— När vi träffas härnäst kring en bål. Skål!

— För ett tiotal år sedan, — så började Björk sin berättelse, — då jag tjenstgjorde som lärare vid Ladugårdslands folkskola, kom jag ofta att besöka de fattiga arbetarehemmen, för att forska efter ett eller annat barns uteblifvande från skolan. Jag kom då i tillfälle att bli vitne till många scener, både sorgliga och lustiga. Bland annat godt folk, lärde jag känna en familj vid namn Larsson, som titulerades »*vicevärdens*» och som hade tillsyn öfver egendomen vid en bakgata, en ruskig gränd, som stupade rätt ner i Blanches f. d. malmgård, der de moderna husidéerna ännu ej fått fotfäste, ehuru en och annan fyravånings-civilisationskämpe redan då börjat der skjuta i höjden, en gata helt visst obekant för sundhetspolis och drätselnämd, der proletariatet frodades och skyddsföreningens fina damer icke vågat solka sina bottiner.

Vicevärdskapet medför säkerligen många förmåner, synnerligast då det utöfvas inom en sämre egendom, hvars hyresgäster vanligen äro klena i hyrans liqvidering.

Vice värdens reputation står inom egendomen mycket högt: han är sjelfskrifven som hedersgäst vid alla familjefester: bröllop, barndop och begrafningar; han bebor hyresfritt den bästa lägenheten; han är skiljedomare i grannfruarnas ofta uppkommande tvister; han besörjer renhållningen, sopar gatan och — gården, om det behöfs; öppnar och stänger vattenledningen; han är ordningens upprätthållare och följaktligen alla barnungars buse!

Vice värdinnan, hustrun, idkar samtidigt vanligen diversehandel eller s. k. mjölkmagasin, förenadt med ett slags pantlåneri för matvaror, ett inbringande geschäft, der madamerna, pigorna och traktens jungfrur mötas för att hålla »konselj» och hopsätta sqvallerhistorier. Der afhandlas dagens *on dit*, och mången *chronique scandaleuse* har från ett dylikt mjölkmagasin sprungit ut i verlden.

Egendomen var till sitt yttre ett temligen snyggt envåningshus, med lång façad åt gatan, utmärkande för dess höga takstolar belagda med svarta och röda tegelpannor om hvarandra, dess små fönster, knappast en fot från gatan, försedda med grofva träluckor, hvilkas hakar gatpojkarne flitigt begagnande för omsnurrning.

Hyrorna betaltes mycket oregelbundet: per vecka eller månad, beroende på arbetsförtjenster, ibland alldeles icke. Några verkliga hyreskontrakt tror jag ej funnos till.

Rummen, påstod vice värden, voro ganska beboeliga, visserligen små och mörka, men skulle nog om taken tätades och nya golf inlades bli rätt fuktfria och hemtrefliga samt kanske då betinga högre hyror per år än nu varande: 200 kronor rummet.

Hustrun idkade just en sådan affär i huset, som jag nyss omnämt, hvarpå familjen visst förtjenade rätt bra,

ehuru åtskilliga bylten aldrig återlöstes af sina egare, utan försåldes i närmaste lumpbod.

De skröto gerna för mig om sitt välstånd, att de voro delegare i flera sjuk- och begrafningskassor, att de hade pengar insatta i Folkbanken samt att de snart hoppades få eget tak öfver hufvudet, så de sluppo ifrån *patrasket,* — såsom de kallade sina hyresgäster.

Orsaken till vår intima bekantskap var egentligen ett ovanligt vackert qvinnoansigte, som jag vid min dagliga promenad förbi egendomen observerade bakom en af husets gröna, solbrända fönsterrutor, föröfrigt omgifven af temligen skröpliga attributer: ett par lappiga tylljalusier, några vanskötta krukväxter på omaka tefat, garnerade med cigarrstumpar och knappnålar, åtskilliga illustrerade tidskriftshäften och följetongsurklipp samt ganska ofta en kolsvart katt, fångande flugor eller smekt af sin matmor.

Dessa märkvärdiga kontraster, denna osnygga ram kring det vackra qvinnoporträttet, hvars mörka ögon så frapperade mig, detta leende, på samma gång inbjudande och frånstötande, gjorde att min nyfikenhet stegrades med hvarje dag, att jag allt noggrannare observerade fönstret och slutligen beslöt mig för att göra den sköna okändas bekantskap.

Tillfälle härtill yppades också snart för mig.

En dag skolkade från skolan en pojke, som just bodde i omnämda egendom, hvarför jag beslöt att uppsöka hans föräldrar eller målsmän, och på så sätt möjligen komma i bekantskap med qvinnan med de mörka ögonen. Detta lyckades!

Från den dagen härleder sig min bekantskap med vice värdens och med Julia Blom, den skönas dåvarande namn.

Sedan jag af värdfolket blifvit upplyst om, att gos-

sen var en slags fosterson till mamsell Blom, inträdde jag efter föregående knackning i hennes rum. Hon var ensam inne, berättades mig. Någon förvåning öfver mitt inträde visades icke, tvärtom, jag mottogs som en gammal bekant!

— Nej, se på den då! Välkommen, herr magister! Hvar var ni i går? Jag såg er inte gå förbi, som vanligt. Åh, var så god och sitt! Genera er inte! Här är litet ostädadt; men jag väntade inte främmande så här dags.

Dervid hopsamlade hon några kringspridda hårnålar, som kastades i en cigarrkopp på toaletten, tog sig en titt i spegeln, samtidigt som hon ur en friserkam utdrog några lemningar efter verkstäld kamning, dem hon lindade kring fingret hop till en tuss och slängde innanför kakelugnsluckorna.

Förlägen öfver detta obesvärade sätt, slog jag mig ner på den erbjudna stolen, stammande:

— Min fröken, jag söker en gosse...

— Kalle, ja; det vet jag af! Jag måste skicka honom till »Stampen» i dag, för att lösa hem en kappa åt mig, som eljes gått i putten. »Juden» hade satt ut den. Det är inte min pojke, må ni tro! Det är min fästmans! Han hade honom med en flicka, redan när han var kanonier vid flottan. Känner ni kapten Lindberg? Det är en gentil karl, det! Han är styrman på en af Norrlandsbåtarna. Det är min fästman, det! Han får snart egen ångbåt, bara gubben dör.

Hon sparkade i det samma hastigt af sig tofflorna och pådrog ett par lackerade stöfletter, blottande dervid ett par välformade, spetsprydda vador.

— Jag tror, det aldrig blir folk af pojken? — fortfor hon.

— Men han har bestämdt godt hufvud, — skyndade jag att anmärka, för att någonting ha att säga.

— Ja, gäller det att läsa, brås han på fadern. Han ifrar mycket för naturvetenskaperna: astronomi, och tocke der. Men på modern brås han i allt annat. Hon satt på spinnhuset två gånger för stöld. Sista gången stannade hon qvar der för all tid; hon hängde sig!

— Stackars gosse! Hvilka sorgliga barndomsminnen!

— Åh, pytt san! Så länge Lindberg och jag orka arbeta, går det ingen nöd på honom. Jag skall fråga värdinnan, om han kommit tillbaka.

Sedan hon kastat en halsduk öfver de bara axlarna, gick hon ut, slängande dörren i lås efter sig.

En oblyg qvinna, skulle man med skäl kunna säga om henne?

Men det var dock något i hennes väsen, som talade till hennes fördel... Helt visst var hon ej den hon visade sig. De små, hvita, välformade händerna visade tydligt, att hon ej blifvit uppfödd till strängt arbete, att hon sett bättre dagar.

Äfven rummet, trots dess trasiga tapeter, fuktlukt, vattenfläckar i taket, trots blommornas vanskötsel i fönstret, visade spår efter något föregående bättre. Bland möblemanget fäste jag mig särdeles vid ett gammalt, väl vårdadt klaver på fyra smala, stolpiga ben, höljdt af en rödsvart ylleduk, hvarpå lågo åtskilliga gamla nothäften, jemte en elegant inbunden bibel med på inre permen väl skrifven inskription: »Från min älskade mor, påskdagen 1866»; vidare Grönlunds »Franska språket»; fru Schwartz »Skuld och oskuld». På en dragkista, bredvid en till hälften urdrucken porterbutelj, med ett deröfver stjelpt dricksglas, och en öppnad bundt cigarretter, låg ett halffärdigt tapisseriarbete.

Min förvåning ökades ännu mera, då jag i ett af

rummets hörn, fick syn på ett litet, näpet dockskåp, ett fullständigt hem, från salongen till pigkammaren, inredt med smak och komfort... Intet damkorn kunde upptäckas på dessa miniatyrmöbler; de stodo der som på exposition, finpolerade, nyss hemtade från leksaksmagasinet.

Om någonstädes ett husaltare ännu funnits till, så var denna helgedom ett sådant.

Dess vårdarinna hade säkerligen vid pysslandet dermed sina lyckligaste stunder. Hela barndomens oskuld och naivitet framlyste ur dessa små pjeser.

Jag stod just försjunken i beundran framför min egendomliga upptäckt, då Julia ånyo inkom i rummet. Vredgad öfver min närgångna nyfikenhet, skyndade hon fram och drog åter för den gröna gardinen, som dolt helgedomen, utropande:

— Min herre, denna hemlighet tillhör mig allena! Jag vill inte att någon skall skämta deröfver eller förlöjliga dessa barnsligheter, så ovanliga kanhända bland de öfriga lumporna.

Hon sade detta med ett tonfall i rösten, som strax förbluffade mig. Hon föreföll mig ej längre vara densamma som nyss lemnat mig. Hon var nu den olyckliga, finkänsliga qvinnan, hvilken jag redan anat här skulle ha sitt hemvist och som jag spårat i de fragmenter af någoting bättre, hvilka omgåfvo henne.

Hennes blygsamma förvirring öfver min upptäckt klädde henne väl, hon var en verklig skönhet! Hennes stora och tankfulla ögon, beskuggade af långa mörka ögonhår, skymdes för några sekunder af tårar och jag såg, att jag berört något för henne högst smärtsamt minne.

Julias hela gestalt undergick en slags förädling eller förfining, som förlänade hennes utseende behag — ja, älskvärdhet!

Inför denna dubbelhet stod jag alldeles mållös...

hennes bryderi var ej heller mindre. Jag yttrade några ord till ursäkt — och om min förvåning öfver det fynd, jag gjort.

En häftig bultning i väggen, der soffan stod, afbröt mitt tal. Julia skyndade dit, frågande:

— Hva' ä' de'?

Genom den tunna brädväggen hördes tydligt vice värdinnans röst, som hastigt berättade:

— Mamsells fästman står utanför på gatan, uppehållen af min mans prat. Släpp magistern genom magasinet, så kommer han inte midt i »blaffen» på Lindberg!

Ehuru jag ej hade något att oroas för, insåg jag likväl mitt qvarstannande ogranlaga, hvarför jag sade Julia farväl, fullt besluten att återkomma redan följande dag.

Detta gjorde jag äfven. Nu, mer än förut, intresserade jag mig för Julia. Hon berättade mig hela sin lefnadshistoria.

Den var den gamla vanliga: fadren var inspektor på en större egendom i Södertörn, tillhörig en baron B. Förföraren, baronens son, hade öfvergifvit henne, modren dött af sorg och fadren förskjutit henne.

Till Stockholm hade hon flytt med sitt lilla barn, troende der genom lektioner kunna försörja sig; hon hade fått en utmärkt uppfostran!

Men förhoppningarna slogo fel. Sedan hon pantsatt och försålt sina tillhörigheter, undantagandes dockskåpet, som barnet skulle ha, och klaveret, som ingen ville köpa, kom den förskräckliga nöden och hungern. Barnet sjuknade och dog. Fattigläkaren, som tillkallats, kom först efter barnets död — han endast konstaterade dödsorsaken med en latinsk fras, den Julia öfversatte till: tyfus.

Hon sjelf insjuknade häftigt, fördes till lazarettet,

utskrefs några veckor derefter som frisk, mot hennes nekande, och blef, i brist på allt, ett gatans offer.

En poliskonstapel, som en qväll träffade henne ute något sent och hvilkens karesser hon motsatte sig, hotade anmäla henne för besigtningspolisen.

Förtviflad, vågade hon ej gå till sitt hem, utan ilade gatorna framåt, tills hon hamnade vid Skeppsbron, i afsigt — förmodade hon — att begå sjelfmord. Der påträffades hon af styrmannen, hennes nu varande fästman, som gaf henne en tillflykt för natten ombord på sin ångbåt. Derifrån härleddes deras bekantskap. Nu hade det blifvit bättre, se'n hon blifvit bekant med honom; han betalte hyran för henne.

Han hade lofvat gifta sig med henne. Till bröllоppet skulle jag bli bjuden. Jag lofvade att komma, att bli en af hennes marskalkar. Vice värden skulle upplåta sitt rum för bröllopet och mjölkmagasinet stängas den aftonen.

Här gjorde B. ett uppehåll i sin berättelse, fylde vännernas glas ånyo och uppmanade dem att dricka.

Literatör X., som gjort sina anteckningar, anhöll särskildt få klinga med värden för första kapitlet.

— Aha! — utropade Y. — Din sköna följeslagerska och Julia Blom ä' måhända identiska med hvarandra?

— En förbannadt stilig qvinna! — tillade X. — Men hvar fan har hon fått pengarne ifrån?

— Af styrmannen, naturligtvis! — försäkrade Z.

— Han reste till Amerika och blef der guldgräfvare eller bergade någon rik engelsman; kanske vann högsta vinsten hos Pincus eller Cohn!

— Nej, jag har det, jag har det! — inföll kandidaten. — Hon blef aldrig gift! Någon gammal, utlefvad rik gubbe gjorde henne till sin adoptiv-dotter och universalarfvinge.

— Mina herrar! — X. knackade i bordet med sitt punschglas. — Silentium, mina herrar! Bror Björk torde utan edra kommentarier få fortsätta. Jag vet att Julia är charmant ... och det vare nog! Ensamt skönheten är pris värd ... Julias skål, mina herrar!

— Julias skål! — Alla klingade med B., som nu, skrattande åt vännernas ifver, anhöll om, att få börja andra kapitlet.

Alla tystnade.

— Höstterminen var började ... Jag hade erhållit transport till Maria församling och derför se'n några månader ej återsett Julia.

En eftermiddag i Oktober hördes en ringning på min tamburklocka. Jag öppnade och fann framför mig, till min öfverraskning, vice värden från Ladugårdslandet. Han hade i uppdrag, att bjuda mig till Julias bröllop, som skulle firas i hans hem nästkommande söndag. Ett välskrifvet litet bref från henne upplyste dessutom mig om festen; särskildt påminte hon mig deri om mitt löfte, att blifva marskalk på hennes bröllop.

Vice värden berättade, att det skulle bli ett stiligt

bröllop. Som marskalk, jemte mig, var bjuden en af fästmannens vänner, en musikkorp'ral på Andra Gardet. Tärnorna skulle också bli två: en kusin till fästmannen, som hade vefmangel på Skeppargatan, och en af grannarna, en mamsell Pripp, som kokte knäck (sirapskarameller i strutar).

Jag funderade några ögonblick på den oväntade bjudningen; men mitt löfte var gifvet; jag beslöt att infinna mig..

Påföljande söndagseftermiddag, klädd i högtidsdrägt, var jag i åkaredroska på väg till bröllopsgården.

Grändens alla innevånare voro i rörelse. Grupper af madamer, pigor, artillerister och arbetare stodo här och der samtalande och gestikulerande; några rusiga bagaregesäller i pelsar och hvita mössor, med träskorna trädda på händerna, omfamnade hvarandra, skrålande och dansande »klipp, klapp!» utför backen; ett tjogtal ungar sutto, kifvandes, uppklättrade på ett plank; i fönsterna lågo hoptals nyfikna qvinnor, utsträckande sina okammade hufvuden.

Det hela påminte om en bullersam marknad utanför ett menageri eller ett panorama.

I portgången, som dagen till ära var mattbelagd, välkomnades jag af vice värden, hvilken der afslutade sin toalett; äfven presenterades jag för några af gästerna: hr och fru Lundqvist, vaktmästare Pettersson m. fl. Längre fram i förstugan, i trappan, sutto bröllopsmusikanterna, en trio: en puckelryggig fiolist, en blind flöjtist och en mycket lång, polkalockig gitarrvirtuos, stämmande sina instrument.

Från den öppna boddörren hördes slammer af skedar och porslin samt ett oredigt sorl af en mängd folk, äfven en stark fuktlukt blandad med öl- och tobaksångor

stack mig i näsan... Vid mitt inträde afstannade alldeles det lifliga pratet.

Ny presentation!

Den andra marskalken, klädd i full parad, med plymagerad kask hängande på armen, gjorde honnör för mig. Brudparet och tärnorna voro ej synliga.

Att få samtalet åter i gång mötte stora svårigheter; men se'n »förfriskningar» inmundigats och herrarne bjudit damerna på snus samt lite hvar nyst och snutit sig, somliga i blotta fingrarna, så började ånyo konversationen.

Brudgummen var en temligen medelålders man, något korpulent; det trinda, väderbitna ansigtet var prydt med ett yfvigt, mörkt skägg; öppen och rätt fram i sitt tal — en verklig, äkta sjömanstyp! Ingen tryckande toalett generade honom, inga handskar eller trång frack, endast en hvit halsduk till den vanliga söndagskostymen utgjorde brudgumsdrägten.

Han och jag blefvo snart goda vänner. Han berättade, att hans fästmö flera gånger talat om mig, att hon fäste stor vigt vid att jag skulle infinna mig på deras bröllop. — »Nu var jag der, och nu skulle jag också, ta mig fan! — tillade han — stanna qvar!»

Han bet i detsamma af en dugtig tobaksbit, bjudande mig rullen, att göra detsamma. Jag tackade för anbudet, men föredrog att sedermera få röka en cigarr.

Ändtligen syntes tärnorna och brudvisningen skulle begynna. Jag fick på min lott mamsell Pripp, hon som kokte knäck, en lång, fräknig dam, med stora utstående ögon och ständigt hopsnörpt mun, alltjemt doftande af pepparmyntspastiljer. Hon var klädd i en blå tyllklädning, garnerad med flera rader volanger.

Kring halsen, som var mer än lofligt mager, hade hon lindat en slags collierkedja, hvilken ärgade så svårt

ifrån sig, att »behagen» voro som tatuerade; hennes lösflätor pryddes med några pappersblommor, astrar, med fullt skäl påminnande om hösten såväl inne som ute; äfven hennes handskar voro i stil med det öfriga, de luktade benzin efter förmiddagstvättningen. Hon lät mig förstå, att hon länge tvekat, innan hon bestämt sig för att bli tärna på brölloppet.

— Det går så underliga rykten om bruden, — hviskade hon, då jag bjöd henne min arm.

Vi inträdde i brudgemaket.

Julia stod der högtidsklädd, rodnande, som en ung, oskyldig flicka, då hon fick se mig. Jag tryckte hjertligt hennes hand, den hon räckte mig, och såg djupt in i hennes mörka, talande ögon, hvilka tycktes innebära frid och förnöjsamhet. Klädd i sin svarta yllеklädning, med en liten myrtenkrans på hufvudet fästad vid den långa tyllslöjan, utan den sedvanliga kronan, föreföll hon mig som en botfärdig klostersyster.

Ljusen i de brokiga pappersstakarna, hvarmed marskalkarne skulle lysa bruden, tändes. Utanför dörrarne knuffades och väsnades de skådelystne. Barnskrik och svordomar omvexlade med musiken, som den hedervärda trion uppstämt i köket.

Ridån drogs upp, dörrarne öppnades! Så många som möjligen kunde tränga sig in klefvo på; mest käringar och barnungar. Ett ögonblick stodo de förlägna och gapade, bländade af ljusskenet, men återvunno snart fattningen, och oväsendet började ånyo.

Några af qvinnorna pratade högt om bruden, om hennes utseende, om hennes tarfliga klädning; andra undrade, hvar hon gjort utaf kronan: »om hon glömt den qvar på Rörstrandsgatan?»

En hviskade högt: — »att det var skam, att en så'n der uggla skulle bli gift med en hederlig karl!» —

Värst voro smädelserna dock längre ut i förstugan. Der gälde det äfven tärnorna och marskalkarne.

Bagaregesällerna voro också med i trängseln och stälde till oreda genom att mjöla ner alla som stodo dem närmast; några pojkar stuckos med knappnålar; andra trampade hvarandra på tårna eller hade värre upptåg för sig.

Ändtligen slutade förevisningen, som var verkligt plågsam. Korp'ral'n var så förargad, att han ville prompt ut i förstugan och — »ge hela bundten på ögonen!» — men hindrades derifrån af sin tärna och vice värdinnan, hvilken bjöd omkring något slags rhenskt vin, surt som ättika, för mig omöjligt att förtära; ej heller bröllopskonfekten saknades, men blott för ett ögonblick var den synlig; den hamnade visst i knät på tärnan, som hade vefmangel på Skepparegatan, eller i hennes marskalks plymagerade kask.

Sedan alla skålat med brudparet, som omfamnade hvarandra, och vinet blifvit urdrucket, under smackning från några vinkännare, beslöts att anträda färden till kyrkan; vagnarne voro komna.

Ännu en löjlighet återstod dock innan vi kommo i väg.

Vice värdinnan, som skulle följa med, saknades. Hon återfans i mjölkmagasinet, nerkrupen bakom disken, blek i ansigtet af förskräckelse och totalt mållös, gestikulerande med en vattenkarafin åt oss, att ej vänta på henne. Naturligtvis måste alla ha reda på hvad som händt, och saken utreddes sålunda: ett par karameller af bröllopskonfekten, som hon stoppat i munnen, hade fastnat mellan löständerna, som, vid hennes försök att skilja dem åt, lossnat i båda käkarna. Nu kunde hon ej få ut tänderna förr än karamellerna blifvit upplösta, hvarför hon förtärde ymnigt med vatten. Efter några minuters

väntan voro tänderna åter inpassade och allt klart för affärden.

Ett par täckta åkardroskor väntade vid porten. Vid affärden uppstämde hrr musici ånyo ett musikaliskt föredrag, hvari grändens alla hurrabasar instämde. Ett dussin gatpojkar sprungo efter droskorna ända till kyrkporten. Presten, som skulle förrätta vigseln, lät vänta på sig; »han är i lilla koret», förklarade klockaren, »under trappan och jordfäster några fattiglik, men det skall inte töfva länge förr än det är gjordt!»

Före oss vore i kyrkan ett annat par, som skulle varnas för den osämja, de förde som äkta makar. Mannen klagade på hustrun och hon på mannen; jag beklagade bägge!

Komministern inträdde, snöt sig tvänne gånger, hviskade några ord med klockaren, kappan nedfäldes, kragen rättades och en ny sida i handboken slogs upp; vigseln fick gå före varningen. Jag såg på min klocka: mindre än tio minuter tarfvades för att för hela lifvet med kyrkans band sammanfästa de båda, hvilkas lycka eller olycka jag då var vitne till.

Efter några handtryckningar parter och vitnen emellan, en handtryckning till presten och en dito till klockaren, äfven kyrkvaktaren fick en tryckning, eljes hade han ej bockat sig, voro vi åter på gatan och i droskorna.

Färden hem gick på några minuter, med samma eskort, som på ditvägen. Gratulationer och loftal höllos i långa banor.

— Ack, den söta Julia, — sade fru maskinistskan Nilsson, — hvad hon skall komma att nu få det bra!

— Ja, Lindberg är en dugtig karl! — instämde fru Andersson, men hviskade till fru Pettersson:

— Visste han verkligen af hvilken gatslinka, hon var, innan han tog henne?

— Ja, det vete vår Herre! Det pratas både ditt och datt om den saken, — svarade glasmästareenkan Pettersson. — En tid lär hon varit håld af en gift karl, men hustrun lade sig emellan och så blef det slut med det fina brö't!

— Kom och sitt ner, lilla fru Lindberg; — sade mamsell Pripp till Julia, vaggande på hufvudet, så att ast-rarna flögo fram och åter, — jag räknar mig så godt som till fruarnas ring. Jag har varit förlofvad två gånger, ska' jag säga; men, Gud ske lof! mig kuggar man inte så lätt, inte. Jag hade ögona öppna, jag! Också har jag i alla mina da'r varit en ärbar flicka.

Dervid nickade alla damerna så belåtet åt hvarandra.

Julia, som kände deras elaka tungor, undvek dem så mycket som möjligt, sysslande med förfriskningar åt sina gäster.

Som jag hade både fått och hört nog, beslöt jag aflägsna mig och bjöd hela sällskapet: farväl! Alla tycktes bli öfverraskade, isynnerhet Julia, hvars ögon dervid liksom skymdes af en fuktig slöja. Ännu ett glas måste jag tömma med de nygifta, med vice värdfolket, med korp'raln, med mamsell Pripp, med alla gästerna! Äfven ett hip, hurrej! utbringades för mig jemte en storståtlig fanfar från musikanterna, hvilka för det trånga utrymmets skull nu sutto på klaveret. Dockskåpet var dagen till ära afhöljdt och festligt upplyst af de kulörta pappersstakarna. Utanför i den mörka gränden stodo fortfarande qvar några nyfikna käringar och barnungar, lyssnande vid fönsterluckorna.

Magistern afstannade här sin berättelse, fylde vännernas glas och klingade med dem.

— Klang, gossar! Nu kommer slutet!

— Dagen är den första Oktober: dagen för de nyförmäldas hitkomst. Jag stod på Riddarhustorget inklämd bland tusen andra åskådare under afvaktan på det väntade intåget. Bakom mig hör jag hastigt ett utrop: »hjelp!» ... Jag ser en dam sjunka ner afsvimmad, skyndar till och får hjelp af några närstående, hvarpå vi bära in fruntimret i Bährs kafé. Döm om min förvåning, då jag i henne igenkänner Julia, som jag ej återsett på snart tio år ...

— En så'n bofink, att ha tur!

— Snart återkom hon till medvetande, Julia igenkände mig, och glädjen häröfver var tydlig. Hon berättade, att hon varit enka i närmare två år, att hennes man efterlemnat förmögenhet, att hon med nöje skulle se det jag följde henne hem och der spisade middag. Mitt val var snart gjordt. Jag följde med och tillbragte den angenämaste eftermiddag i hennes sällskap. Till måndagens galaspektakel, der X. varseblef oss, inviterade hon mig äfven; hennes jungfru hade genom att stå i köen utanför teatern lyckats erhålla några biljetter. Ett par veckor derefter inflyttade jag i dessa rum, som utgöra en del af Julias våning. Jag har ordentligt betalt min hyra...

— För första månaden?

— Ja, ända till den 1 Januari 1882.

— Och se'n...?

— Se'n betalar jag hyran qvartalsvis, som Julias man!... Skål, mina vänner!

— Julias skål! Hip, hurra!

Naivt.

— Säg mig nu, mitt barn, ordentligt hvad du heter!
— Julia Charlotta Viktoria.
— Mycket rätt! Hvem är den högt uppsatte, som också heter Viktoria?
— Papegojan derute i salen . . .

En märklig handskrift.

I Riksbiblioteket finnes bland handskrifterna ett qvartband i blått pappersomslag.

Det räknas tillhöra de okände förf:ne, men af bibliotekarien *A. I. Arvidsson* är derå antecknadt:

»*Funna bland Hammarskölds papper. Månne ej af Unge?*»

Arvidssons förmodan, att den märkliga handskriften är af v. Unge, torde vara rigtig.

Otto Sebastian von Unge är för älskarne af en sann humor tillräckligt känd genom sina »Promenader inom fäderneslandet» samt sina »Dalresor».

En redogörelse för handskriftens innehåll torde derför vara af intresse.

Först förekomma »Bref till I:s W:n», hvarur vi anföra några reflexioner:

»Ungdomen med sin bekymmerslösa förtröstan är ofta visare än ålderdomen med sina skrupler, hvilka ej äro annat än moralisk tvinsot.»

»Det rigtiga djupsinnet uttrycker sig lättsinnigt, nämligen icke obetänksamt, utan med lätthet.»

Efter dessa bref innehåller bandet »Ungdomsförströelser, tankar och tankstreck», hvari förf. säger:

»Galgar äro monument lika såväl som marmorstenar.
De äro för dem, som fuska i handtverket.
De, som arbetat sig upp till ett blått band, frukta icke för repet.»

»En militär, som ej omgjordat sig med krigsbedrifter, är — jag kan ej finna det annorlunda — som en ram utan glas.»

Derefter följer »Griller vid lediga stunder», hvarur må citeras:

»Löjen och tårar! I lifvets väldiga rum drifven I ständigt er lek.
Det är endast ett steg imellan vaggan och grafven.»

Så komma »Fantasibrott under en vandring åt vester», »Åter tankesprång af en fotvandrare», »Småsaker» samt »Strålar af skaldemorgonen».

Bland de senare fins ett poem, som förf. kallar:

»Vid en pappersbrasa.

I ären flyda
med rök och lågor
I skära bilder
af skaldens lif.
I döda tecken
af evig mening,
I flöto åter,
ur stoftets former,
upp till heliga
enda eviga
urelementet.
Aldrig, aldrig har
menniskan anat
er stumma lefnad
i skaldens unga,
härliga dikt;
aldrig ej heller
skall någon söka,
finna minnet
af edert lif.
Väl, det är sällast
att här på jorden,
lefva och verka
och dö fördold.»

Bandet afslutas med »Bref Januari 1821», deri förf. säger:

»Förnuftet är ljuset, hvarmed jag ser.
Tron är det seende ögat.
Det måste lyda viljans befallningar och säga *huru,* när denna sagt *hvad* skall göras.

»Det är således medel — eller medlens sökare — och medlet är det första.»

Slutet af den märkliga handskriften lyder:

»Lik en bleknad bild på aftonhimlen sväfvar barndomens minne öfver själen och förebådar en ovansklig morgon.
God natt! God morgon!
Dessa ord följa tätt på hvarandra, ty natten är som den icke vore.»

I allt erinrar denna handskrift om v. Unges tankedigra, satiriskt humoristiska stil.

v. Unge beträdde först den militära banan, men tog afsked derifrån och egnade sig sedan åt landthushållning och literära sysselsättningar.

Han dog 1849 vid 52 års ålder.

v. Unge påminner i mycket både om Thorild och Törneros, isynnerhet den förre, hvarför ock en kritiker kallade honom en »ny Thorild i moral och estetik, men en Thorild med ett afrundadt, mjukt och poetiskt språk.»

v. Unges åskådning är oftast dyster, men sann och träffande. Vi ha hört nämnas, att en ny upplaga af hans skrifter lär vara påtänkt, och skulle så ske, hoppas vi att utgifvaren tillgodogör sig den i många hänseenden märkliga handskriften, hvarur det varit oss ett nöje att kunna meddela ofvanstående.

E—d.

Innehåll.

Sid.

Tillägg och rättelser till uppsatsen »Turkiska Musiken».

Henrik Julius Robson, hvilken 1872 dog såsom kontraktsprost och kyrkoherde i Arboga, lär ock under sin studenttid tillhört Turkiska Musiken.

Å sid. 9, 20:de raden uppifrån står: molnstreck; läs: *malmstreck.* Å samma sid., 26:te raden uppifrån står: går; läs: *gå.*

